

BREDE SPUK-REGELING

CONCEPT PLAN VAN AANPAK
2024-2026

September 2023

1	INLEIDING	3
2.	FEITEN EN CIJFERS GEMEENTE BLOEMENDAAL	8
2.1	Demografische gegevens	8
2.2	Sociaal economische gegevens	15
2.3	Gezondheid, welzijn en leefstijl	19
2.4	Samenvatting gegevens	34
3	HUIDIG BEELD EN AANDACHTSPUNTEN	36
3.1	Aandachtspunten en inzet	36
4	HOOFDTHEMA 1: SPORT, BEWEGEN EN CULTUUR	40
4.1	Lokaal Sportakkoord	40
4.2	Brede Regeling Combinatiefuncties	42
5.	HOOFDTHEMA 2: GEZONDHEID EN SOCIALE BASIS	44
5.1	Terugdringen gezondheidsachterstanden	44
5.2	Kansrijke Start	45
5.3	Mentale gezondheid	47
5.4	Aanpak overgewicht en obesitas	48
5.5	Valpreventie	49
5.6	Leefomgeving	50
5.7	OKO en Vroegtijdige signalering alcoholproblematiek	52
5.8	Versterken sociale basis	53
5.9	Mantelzorg	54
5.10	Eén tegen eenzaamheid	55
5.11	Welzijn op recept	56
6.	HOOFDTHEMA 3: ONDERSTEUNENDE ONDERDELEN	58
6.1	Versterken kennis- en adviesfunctie GGD	58
6.2	Coördinatiekosten regionale aanpak preventie	58

Aanleiding

Gemeenten zijn op grond van de Wet Publieke gezondheid primair verantwoordelijk voor publieke gezondheidszorg, inclusief gezondheidsbevordering. Gezondheidsproblemen vinden echter niet altijd hun oorzaak in het gezondheidsdomein. Gezondheidsproblemen kunnen bijvoorbeeld ook het gevolg zijn van de leefomstandigheden, de financiële situatie of de werksituatie. Dit betekent dat ook antwoorden op gezondheidsvragen soms in andere domeinen gevonden kunnen worden. Goed gezondheidsbeleid vraagt daarom om een integrale benadering en een domein overstijgende samenwerking.

Brede SPUK-regeling 2023-2026

Op 2 februari 2022 is de “Regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026” - ook wel Brede SPUK-regeling genoemd - in werking getreden. Op grond van deze regeling wordt een aantal uitkeringen door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) voor de jaren 2023 tot en met 2026 gebundeld in één brede specifieke uitkering aan gemeenten beschikbaar gesteld. Het betreft activiteiten gericht op de doelen en ambities zoals gesteld in het Gezond en Acties Leven Akkoord (GALA)¹ en het Hoofdlijnen Sportakkoord II².

Met de Brede SPUK-regeling wil het rijk bewerkstelligen dat gemeenten, meer dan tot nu toe, integraal en in samenhang hun beleid vormgeven. Gemeenten kunnen de jaarlijks toegekende gebundelde uitkering inzetten voor het stimuleren van gezondheid, sport en bewegen, preventie en het versterken van de sociale basis. Het terugdringen van gezondheidsachterstanden, via versterking van het preventief gezondheidsbeleid en het duurzaam borgen daarvan, is daarbij een belangrijke focus.

Welke uitkeringen zijn in de Brede SPUK-regeling gebundeld?

De regeling bestaat uit drie inhoudelijke hoofdthema's. Daarbinnen vallen **15 verschillende onderdelen** met elk een budget per jaar (2023 t/m 2026) per gemeente. Het betreft de volgende hoofdthema's en onderdelen.

Thema 1 Sport, bewegen en cultuur

- Lokaal Sportakkoord
- Brede Regeling Combinatiefuncties

Thema 2 Gezondheid en Sociale basis

- Terugdringen Gezondheidsachterstanden
- Kansrijke Start
- Mentale Gezondheid
- Aanpak overgewicht en obesitas
- Valpreventie
- Leefomgeving
- Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) & Vroegsignalering Alcoholproblematiek
- Versterken sociale basis
- Mantelzorg
- Eén tegen Eenzaamheid
- Welzijn op recept

Thema 3 Ondersteunende onderdelen

- Versterking kennis- en adviesfunctie GGD
- Coördinatiekosten regionale aanpak preventie

¹ Akkoord waarin afspraken zijn vastgelegd tussen het Ministerie van VWS, gemeenten, zorgverzekeraars en GGD' en over landelijke doelen op het gebied van gezondheid.

² Akkoord waarin het Ministerie van VWS, NOC*NSF, VNG/VSG en Platform Ondernemende Sportaanbieders (POS) de kaders hebben vastgelegd om te komen tot afspraken ten behoeve van een verbetering van de sport in Nederland.

Welke bedragen zijn met de Brede SPUK-regeling gemoeid?

Kijken we naar de gebundelde uitkering die aan de gemeente Bloemendaal wordt verstrekt dan is in totaliteit over de jaren 2023 tot en met 2026 sprake van een bedrag van **€ 915.042**.

In onderstaand overzicht staan de jaarlijkse uitkeringen, verdeeld over de 3 hoofdthema's, per onderdeel vermeld.

	Thema	Onderdeel	Uitkering 2023 €	Uitkering 2024 €	Uitkering 2025 €	Uitkering 2026 €
1	Sport en bewegen					
		Lokaal Sportakkoord	10.556	10.556	10.556	8.116
		Brede Regeling Combinatiefuncties	72.675	72.674	72.674	70.207
2	Gezondheid en sociale basis					
		Terugdringen gezondheidsachterstanden	16.240	16.240	16.240	16.233
		Kansrijke Start	12.180	12.992	12.992	16.233
		Mentale Gezondheid	5.684	4.060	4.060	0
		Aanpak overgewicht en obesitas	14.210	14.210	14.210	0
		Valpreventie	41.819	38.570	38.570	39.770
		Leefomgeving	8.120	8.120	8.120	0
		OKO & Vroegsignalering Alcoholproblematiek	2.030	2.030	2.030	0
		Versterken sociale basis	29.638	29.232	29.232	21.914
		Mantelzorg	8.120	8.120	8.120	7.305
		Eén tegen Eenzaamheid	8.120	8.120	6.496	0
		Welzijn op Recept	4.466	7.714	9.338	10.957
3	Ondersteunende onderdelen					
		Versterken Kennis- en Adviesfunctie GGD	2.030	2.030	2.030	0
		Coördinatiekosten regionale aanpak preventie	7.227	5.928	5.928	0
	Totaal gebundelde uitkering per jaar		243.115	240.596	240.596	190.735

Zijn de uitkeringen nieuw?

De uitkeringen vallend onder het hoofdthema Sport en Bewegen zijn bestaande uitkeringen. De uitkeringen voor de andere 2 hoofdthema's zijn nieuw. Dat betekent dat het totaal aan **nieuw budget € 587.028** bedraagt over de periode 2023 tot en met 2026.

Zijn deze uitkeringen structureel?

Een gedeelte betreft structureel budget. Maar dat geldt niet voor alle onderdelen. Zo is bijvoorbeeld voor de aanpak overgewicht en obesitas, mentale gezondheid, eenzaamheid, vroegsignalering alcoholproblematiek en Welzijn op Recept na 2025 geen geormerkt geld voor gemeenten beschikbaar. Het Ministerie van VWS en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) gaan in 2024 met elkaar in overleg om te bezien wat het wegvallen van middelen betekent voor de in gang gezette beweging.

Mag met budgetten geschoven worden?

In de periode 2024-2026 mag jaarlijks 15% van een voor een onderdeel verstrekte uitkering worden ingezet voor een ander onderdeel binnen hetzelfde hoofdthema. Voor het budget 2023 geldt dat 20% per onderdeel mag worden doorgeschoven naar hetzelfde onderdeel in 2024.

Onder welke voorwaarde wordt de uitkering verstrekt?

Voorwaarde van toekenning van het Brede SPUK-budget is het indienen van een integraal plan van aanpak voor de **periode 2024-2026**. Daarin moet onder andere worden beschreven:

- de stand van zaken met betrekking tot de doelgroepen, de wijken en de uitvoering van de beleidsterreinen gezondheid, sport, bewegen, cultuur en sociale basis;
- op welke wijze samenhang tussen de verschillende thema's wordt nagestreefd;
- welke doelen en resultaten worden nagestreefd;
- met welke partijen op welke wijze wordt samengewerkt.

Het integrale Plan van aanpak dient vóór 30 september 2023 per mail te worden opgestuurd naar de kerngroep VNG en Vereniging Gemeenten Sport (VGS). Na het verkrijgen van een positief advies van deze kerngroep dient het plan - in voorkomende gevallen na aanpassing - uiterlijk 31 oktober 2023 te worden ingediend bij het ministerie. Het plan kan worden ingediend via het door de VNG en VSG ontworpen format.

Met voorliggende notitie treft u het Plan van aanpak voor de periode 2024-2026 aan. Het op basis van dit plan ingevulde format treft u separaat aan.

Voor de uitkering in **2023** hoeft geen Plan van aanpak te worden ingediend: de middelen zijn reeds uitgekeerd en dienen via de zogenoemde SISA³ per onderdeel te worden verantwoord.

Integraal en in samenhang: uitgangspunt

De integrale aanpak in het kader van de Brede SPUK-regeling is gericht op een domein overstijgende werkwijze met betrekking tot de onderdelen van de SPUK-regeling. Waarbij de focus ligt op preventie en aansluiting bij de doelstellingen van het GALA en het Hoofdlijnen Sportakkoord.

Aanvullend zijn er mogelijkheden voor een aanpak die qua integraliteit verder gaat dan uitsluitend de onderdelen van de Brede SPUK-regeling. Daar zetten we in Bloemendaal op in. We doen dit gelet op de inhoudelijke samenhang - en in sommige gevallen ook overlap - van het preventieve gezondheidsbeleid met het brede sociale domein. Die samenhang is er op onderdelen ook met het fysieke domein.

We hanteren het uitgangspunt dat het preventieve gezondheidsbeleid niet alleen een nauwe band heeft met het beleid op het vlak van sporten, bewegen en cultuur, maar ook - in meer of mindere mate - met het beleid op het gebied van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Jeugdwet en de Participatiewet, het jeugdbeleid, het onderwijsbeleid, armoedebelief, het beleid op het gebied van spelen, wonen en de fysieke inrichting.

Relatie met Beleidsplan Sociaal Domein 2024-2027

De relatie met het Beleidsplan Sociaal Domein springt daarbij het meest in het oog. In het vigerende Beleidsplan Sociaal Domein wordt al uitgegaan van nauwe verbindingen tussen de verschillende beleidsterreinen en domeinen. De voorbereidingen om te komen tot een nieuw Beleidsplan Sociaal Domein, gericht op de periode 2024-2027, zijn op dit moment in volle gang. Met dit plan wordt - wederom met integraliteit en samenwerking als uitgangspunt - zorggedragen voor een actualisering van het beleid én een verdere doorontwikkeling van het sociaal domein in Bloemendaal.

³ Single Information, Single Audit

Deze insteek sluit naadloos aan bij hetgeen gevraagd wordt in het kader van de Brede SPUK-regeling. En vice versa: de insteek die gevraagd wordt bij de opstelling van het Plan van aanpak Brede SPUK is in de lijn met de wijze waarop het brede sociale domein in Bloemendaal wordt vormgegeven. Met een integrale, samenhangende insteek als de gemeenschappelijke rode draad. Met als resultaat: een samenhangend sociaal én gezondheidsbeleid.

Overige gerelateerde onderwerpen

Het Plan van aanpak raakt tevens aan andere beleidsontwikkelingen. Op directe wijze, aan het GALA en het Sportakkoord II. De activiteiten die vanuit de Brede SPUK-regeling worden opgezet, dienen gericht te zijn op de doelen en ambities van deze akkoorden. Relatie is er tevens met het Integraal Zorgakkoord (IZA). Het IZA heeft als doel de zorg voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden.

Onze ambitie en doelen

Onze ambitie is dat:

Alle inwoners van de gemeente Bloemendaal - met en zonder beperking - gezond en veilig opgroeien en vitaal ouder kunnen worden. En iedereen kan participeren in de samenleving, zoveel mogelijk op eigen kracht of met ondersteuning uit het sociale netwerk en de sociale basis.

De concrete doelen om onze ambitie te realiseren geven we in de voorliggende notitie per hoofdthema en onderdeel aan. We sluiten hiervoor aan bij de doelstellingen van het GALA en het Sportakkoord II. En bij de Regionale nota gezondheidsbeleid Kennemerland (2021-2028) (Samen Gezond in Kennemerland). We zorgen, gelet op de door ons gewenste integraliteit, ook voor aansluiting bij de doelstellingen van de Woonvisie en het (nieuwe) beleidsplan Sociaal Domein 2024-2027. En we betrekken we hetgeen in het Coalitieakkoord is opgenomen.

De gewenste resultaten geven we per hoofdthema en onderdeel zo transparant mogelijk aan. Waarbij het uitgangspunt is dat we inzetten op activiteiten die doelmatig en doeltreffend zijn. Om dat te monitoren zullen we na de start halfjaarlijks evalueren. En waar nodig bijsturen en aanpassen.

Samenhang en samenwerking

Samenhang streven we ook na door, indien dat voor onze inwoners meerwaarde biedt, zorg te dragen voor afspraken over domeinen en gemeentegrenzen heen. Voor het ontwikkelen van integraal beleid werken we met verschillende organisaties uit het sociaal en medisch domein samen aan preventie en gezondheid. Door op onderdelen waar dat meerwaarde heeft over gemeentelijke grenzen heen te werken, ontstaat ook regionaal een meer integrale preventieve aanpak. Dit gebeurt onder andere met inzet van de GGD Kennemerland. En via het afstemmen en samenwerken op diverse terreinen met de overige gemeenten van de regio Kennemerland.

We maken bij onze afstemming en samenwerking zoveel mogelijk gebruik van de samenwerkingsverbanden en netwerken die er al zijn. Waar deze op dit moment ontbreken, zetten we ons in om deze zo spoedig mogelijk te realiseren. Ook binnen de gemeente zetten we in op integraal samenwerken vanuit diverse disciplines. Niet alleen voor de implementatie van activiteiten, maar ook voor de monitoring en evaluatie daarvan.

Communicatie

Effectief preventiebeleid begint bij begrijpelijke informatie. Zonder toegankelijke communicatie- en voorlichtingsmiddelen is de kans groot dat beleid weinig of geen impact heeft op mensen uit onder andere kwetsbare groepen (bijvoorbeeld laaggeletterden en mensen die de Nederlandse taal niet machtig zijn). Om gezondheidsverschillen te verkleinen, is het essentieel om alle mensen te bereiken en te betrekken.

Afstemming en participatie

Ten behoeve van de opstelling van dit Plan van Aanpak heeft overleg plaatsgevonden met betrokken partijen, waaronder de Wmo-adviesraad, SportSupport Kennemerland, de Stichting Tandem en de GGD Kennemerland. De komende periode zal de participatie met stakeholders verder vorm worden gegeven. Of worden gestart. We

bezien voor elk onderdeel welke partijen daarbij worden betrokken en op welk moment. Met het oog op de gewenste integraliteit leggen we daarbij - waar mogelijk en van meerwaarde - verbindingen. Indien we bij de uitvoering gebruikmaken van procesafspraken dan stellen we die in 2024 op.

Natuurlijk betrekken we de inwoners en met name de doelgroepen waar we onze activiteiten vanuit de Brede SPUK-regeling voor inzetten. We starten daarmee in 2024. En blijven dat bij de evaluaties en bij uitvoering van nieuwe activiteiten gedurende de periode 2024-2026 doen.

Borging en doorontwikkeling

De afgelopen jaren is veel gerealiseerd op het gebied van (integraal) preventief gezondheidsbeleid. We vinden het van belang om door te ontwikkelen op hetgeen al succesvol wordt ingezet. Dat betekent dat we de komende periode inzetten op het goed borgen van zaken of ontwikkelingen waar we tevreden over zijn en deze door ontwikkelen. En een extra impuls inzetten als we hiaten of trends constateren. Bij alle inzet gaan we daarbij uit van maatwerk. Niet alleen voor de individuele inwoners, maar ook voor de verschillende dorpskernen van de gemeente Bloemendaal. Dat kan betekenen dat de uitvoering van activiteiten per dorpskern kan verschillen, al naar gelang de behoefte van de inwoners en de geconstateerde knelpunten. Op deze wijze staan we een zo optimaal mogelijke ondersteuning van alle inwoners voor.

Bronnen en gegevens

We geven in het onderstaande aan wat goed gaat en hoe we dat willen continueren. En we benoemen - in voorkomende gevallen - wat beter kan of wat anders zou moeten. We doen dit op basis van objectieve bronnen en kwantitatieve gegevens. En, indien aanwezig, ook op basis van evaluaties. Waar mogelijk treft u ter vergelijking de betreffende gegevens van de regiogemeenten aan en van Nederland. Ook specificeren we waar mogelijk op dorpskernniveau. Opdat we, indien daar aanleiding toe is, zo specifiek mogelijk onze activiteiten kunnen inzetten. En, indien gewenst en mogelijk, niet alleen aanbodgericht, maar ook en juist vraaggericht activiteiten kunnen inzetten. Naast deze kwantitatieve gegevens maken we gebruik van gegevens uit evaluaties en van signalen van (gemeentelijke) professionals.

Opbouw Plan van aanpak

Het voorliggende Plan van Aanpak is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 schetsen we de kenmerken van de gemeente Bloemendaal. We gaan onder andere in op de demografische cijfers en trends, de sociaal economische gegevens en de gegevens over de gezondheid en leefstijl van de inwoners. We sluiten dit hoofdstuk af met een samenvatting van de gegevens en de conclusies en aandachtspunten die we daaruit kunnen afleiden.

In de volgende hoofdstukken (3, 4 en 5) schetsen we per hoofdthema van de Brede SPUK-regeling onze plannen voor de komende periode (2024-2026). We geven daarbij aan wat we al doen en wat we gaan doen. En wat we daarbij willen realiseren. Per onderdeel schetsen we tevens de wijze van samenwerken en participeren en geven we aan waar we de samenhang zien met andere onderdelen en activiteiten. We geven tevens aan op welke wijze en op welke momenten we evalueren.

Bloemendaal is onderdeel van de regio Kennemerland en heeft een totale oppervlakte van 4.523 hectare, waarvan 3.979 land en 544 water. De gemeente heeft 23.915 inwoners (47% mannen en 52% vrouwen) en 9.445 huishoudens, met een gemiddelde grootte van 2,4 personen (peildatum 1 januari 2023). De woningvoorraad bestaat voor 71,2% uit koopwoningen met een gemiddelde woningwaarde van € 830.000. De gemeente Bloemendaal bestaat uit 5 kernen met elk een eigen karakter en historie. De dorpskern Bloemendaal is qua inwonertal veruit de grootste kern gevolgd door Bennebroek, Aerdenhout, Overveen en Vogelenzang.

In dit hoofdstuk geven we de gegevens die als basis dienen voor onze keuzes bij de inzet van de Brede SPUK-regeling. De gepresenteerde tabellen geven informatie over de bevolking in Bloemendaal, zowel qua aantallen, samenstelling en trends, als qua leefomstandigheden.

We gaan daarbij per onderdeel uit van de meest actuele gegevens en/of van de gegevens waarmee we de vergelijking met de landelijke en regionale gegevens kunnen maken. En waar mogelijk bieden we de informatie op het niveau van de 5 dorpskernen.

2.1 DEMOGRAFISCHE GEGEVENS

De volgende tabellen geven inzicht in de verdeling van de inwoners in aantallen en percentage per leeftijdsgroep. En zowel voor de gemeente als geheel als per dorpskern. De leeftijdsopbouw zegt iets over de mate waarin er voorzieningen gewenst zijn voor de verschillende groepen.

Tabel 1	0-15 jaar	15-25 jaar	25-45 jaar	45-65 jaar	65 jaar of ouder	Totaal inwoners	Totaal huishoudens
Inwoners gemeente Bloemendaal op 1-1-2023							
Aantallen	4.155	2.595	3.495	7.150	6.520	23.915	9.945
Percentages	17,4%	10,9%	14,5%	29,9%	27,3%	100%	
Bron: CBS Statline							

Tabel 2	0-15 jaar	15-25 jaar	25-45 jaar	45-65 jaar	65 jaar of ouder	Totaal inwoners	Totaal huishoudens
Inwoners per kern Bloemendaal op 1-1-2023							
Aantallen							
Bloemendaal	1.120	745	840	2.045	2.135	6.885	3.065
Overveen	920	530	765	1.315	915	4.445	1.770
Aerdenhout	950	580	565	1.490	1.275	4.860	1.850
Vogelenzang	300	230	340	760	630	2.260	1.020
Bennebroek	865	510	985	1.540	1.565	5.465	2.240
Bron: CBS Statline							

In **tabel 3** vergelijken we de bevolkingssamenstelling van de gemeente Bloemendaal procentueel met die van Nederland. Waarbij we ten behoeve van de vergelijkbaarheid uitgaan van het peiljaar 2022 en van een indeling in 4 leeftijdsgroepen. Daaruit blijkt dat de bevolkingssamenstelling van de gemeente Bloemendaal sterk afwijkt van de landelijke.

Tabel 3	0-19 jaar	20-64 jaar	65-79 jaar	80-plus	65-plus totaal
Opbouw per leeftijdsgroep t.o.v. landelijke percentages					
Nederland	21,0%	59,0%	15,4%	4,8%	20,2%
Bloemendaal	24,6%	48,2%	18,7%	8,5%	27,2%
Bron: CBS Statline					

Ten opzichte van Nederland heeft de gemeente Bloemendaal relatief veel jongeren onder de 20 jaar. Op basis van de CBS cijfers blijkt dat de gemeente Bloemendaal (peiljaar 2022) bij de leeftijdsgroep 12 tot 18 jaar met een percentage van 9,2% zelfs de tweede plek van Nederland inneemt.

De gemeente heeft een relatief geringe middengroep (20-64 jaar) en veel inwoners van 65 jaar of ouder. Met het hoge percentage 65-plussers (27,2% tegenover het landelijke percentage van 20,2%) bevindt de gemeente zich bij de 25 meest vergrijsde gemeenten van Nederland. Waarbinnen met name het aantal 80-plussers in Bloemendaal aanzienlijk is. Bloemendaal neemt landelijk de derde plek in qua percentage 80-plussers. Dit betekent dat ook de zogenoemde dubbele vergrijzing in Bloemendaal aanzienlijk is. Niet in de tabel opgenomen is het percentage 90-plussers. Voor die leeftijdsgroep geldt dat het relatieve aandeel in de bevolking in Bloemendaal (2,1%) nog hoger is in vergelijking mee Nederland (0,9%).

Vrouwen worden gemiddeld ouder dan mannen. In de hoogste leeftijdsgroepen zijn zij dan ook oververtegenwoordigd, met name bij 80-plussers (ruim 60% van de leeftijdsgroep is vrouw).

In **tabel 4** wordt het percentage inwoners van de gemeente aangegeven dat per leeftijdsgroep in de respectievelijke kernen woonachtig is. Ook dit kan bijdragen aan de beantwoording van de vraag waar welke voorzieningen en in welke mate vereist of gewenst zijn.

Tabel 4	0-15 jaar	15-25 jaar	25-45 jaar	45-65 jaar	65 jaar of ouder	Totaal inwoners	Totaal huishoudens
Percentage van de totale leeftijdsgroep woonachtig per kern 1-1-2023							
Bloemendaal	26,7%	28,7%	24,0%	28,6%	32,7%	28,8%	30,8%
Overveen	22,1%	20,4%	21,9%	18,4%	14,0%	18,6%	17,8%
Aerdenhout	22,9%	22,4%	16,2%	20,9%	19,6%	20,3%	18,6%
Vogelenzang	7,2%	8,8%	9,7%	10,6%	9,7%	9,4%	10,3%
Bennebroek	20,8%	19,7%	28,2%	21,5%	24,0%	22,9%	22,5%
Totaal gemeente Bloemendaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Gebaseerd op CBS Statline							

Uit **tabel 4** blijkt dat dorpskern Bloemendaal, zijnde de kern met qua aantallen de meeste inwoners, procentueel gezien het hoogst scoort voor alle leeftijdsgroepen, behalve voor de groep 25-45 jaar. Voor die leeftijdsgroep kent Bennebroek het hoogste percentage. Dorpskern Vogelenzang kent relatief de laagste percentages per doelgroep; dit is in lijn met de respectievelijke aantallen..

Tabel 5 geeft inzicht in de samenstelling van elke dorpskern afzonderlijk: hoe is de procentuele leeftijdssamenstelling in de respectievelijke kernen?

Tabel 5	Aantal	0-15 jaar	15-25 jaar	25-45 jaar	45-65 jaar	65 jaar of ouder	Totaal
Opbouw leeftijdsgroep als percentage van de dorpskern 1-1-2023							
Bloemendaal	6.885	16,3%	10,8%	12,2%	29,7%	31,0%	100%
Overveen	4.445	20,7%	11,9%	17,2%	29,6%	20,6%	100%
Aerdenhout	4.860	19,6%	11,9%	11,6%	30,7%	26,2%	100%
Vogelenzang	2.260	13,3%	10,2%	15,0%	33,6%	27,9%	100%
Bennebroek	5.465	15,8%	9,3%	18,0%	28,2%	28,4%	100%
Gebaseerd op CBS Statline							

Opvallend is dat het percentage 65-plussers in dorpskern Overveen relatief laag is (20,6%) ten opzichte van het percentage dat voor de gehele gemeente geldt (27,2%). En zich daarmee ongeveer bevindt op het percentage van Nederland als geheel (20,2%). Het aandeel 65-plussers is daarentegen in de dorpskern Bloemendaal sterk bovengemiddeld. De dorpskern Overveen bestaat relatief uit veel 0-15 jarigen, Bennebroek kent het hoogste percentage 25-45 jarigen.

Kijken we, gelet op de geconstateerde vergrijzing, naar het percentage 75-plussers in de respectievelijke dorpskernen dan geeft dat het volgende beeld.

Tabel 6	Bloemendaal	Overveen	Aerdenhout	Vogelenzang	Bennebroek
Percentage 75-plussers in de kernen					
	17%	9%	15%	11%	16%
Bron: Waar staat je gemeente, 2022					

Verwachte bevolkingsontwikkeling gemeente Bloemendaal

Tabel 7 toont de verwachte bevolkingsontwikkeling van de gemeente Bloemendaal tot 2040. Met als basis het jaar 2015 zodat de landelijke, regionale en gemeentelijke cijfers met elkaar vergeleken kunnen worden. Voor de gemeente Bloemendaal zijn ook de absolute aantallen opgenomen.

Tabel 7	Bloemendaal	Bloemendaal	Veiligheidsregio Kennemerland	Nederland
Verwachte bevolkingsontwikkeling	aantallen	index	index	index
2015	22.260	100	100	100
2020	23.570	105,9	103,5	103
2025	23.760	106,7	106,1	105,7
2030	24.070	108,1	109,4	108,6
2035	24.390	109,6	112,2	111
2040	24.980	112,3	114,7	112,8
Bron: Regiobeeld Kennemerland, 2023				

De bevolking van Bloemendaal neemt naar verwachting tussen 2015 en 2040 relatief gezien in zo goed als gelijk mate toe als in Nederland als geheel. De stijging in de Veiligheidsregio Kennemerland is iets hoger.

De verwachte bevolkingsgroei over de jaren 2022 tot 2050 - niet in tabel 7 opgenomen - is voor de gemeente Bloemendaal 9% (gemiddelde voor Nederland is 12%).

Kijken we naar het totaal aantal levend geboren kinderen in Bloemendaal dan is dat de afgelopen jaren laag. Bijvoorbeeld in peiljaar 2022: 5,7 per duizend inwoners. Dit is laag in vergelijking tot de overige gemeenten van de regio Kennemerland (**tabel 8**). En in vergelijking met de landelijke cijfers. In Nederland is in 2022 sprake van een totaal aantal levend geboren kinderen van 9,5 per duizend inwoners.

Dit geboorteaantal zal in de gemeente Bloemendaal naar verwachting laag blijven, passend bij een bevolkingsopbouw met een relatief geringe middengroep - inclusief vrouwen in de vruchtbare leeftijd -. Daartegenover kent de gemeente Bloemendaal een relatief hoog aantal sterfgevallen (circa 15 per jaar per duizend inwoners). De landelijke mortaliteit bedraagt 9,6 per duizend inwoners. Voor vrouwen is in de gemeente Bloemendaal sprake van 16,3 gestorven vrouwen per duizend inwoners (peiljaar 2022). Voor mannen is dit cijfer 13,5. Dit zijn hoge mortaliteitscijfers: de gemeente Bloemendaal neemt hiermee voor vrouwen in 2022 landelijk de derde plaats in, voor mannen de twaalfde.

Vertaald naar aantallen betekent dit dat in de gemeente Bloemendaal in 2022 sprake was van 137 geboorten en 344 sterfgevallen. Deze cijfers - een negatief cijfer qua natuurlijke aanwas - passen bij een vergrijzde gemeente. Dat er ondanks deze cijfers sprake is van een verwachte geleidelijke groei van het aantal inwoners, geeft aan dat er in de gemeente Bloemendaal naar verwachting de komende periode sprake is van een (gering) positief migratiesaldo (meer vestiging dan vertrek uit de gemeente).

Tabel 8	Levend geboren per 1000 inwoners	Sterfgevallen per 1000 inwoners: mannen	Sterfgevallen per 1000 inwoners: vrouwen
Geboorte en mortaliteit Gemeenten Kennemerland 2022			
Beverwijk	10,5	9,2	10,7
Bloemendaal	5,7	13,5	16,3
Haarlem	11,0	9,2	10,1
Haarlemmermeer	9,5	7,1	8
Heemskerk	9,6	10,7	11,4
Heemstede	6,9	13,1	12,8
Uitgeest	7,6	6,6	7,4
Velsen	9,1	10,8	11,7
Zandvoort	6,9	13,8	12,2
Bron: Statline CBS, 2023			

Verwachte bevolkingsontwikkeling per leeftijdsgroep

Tabel 9 toont de verwachte trend in leeftijdsopbouw in Bloemendaal op basis van de krimp en groei van vier leeftijdscategorieën.

Tabel 9	0-19 jaar	20-64 jaar	65-79 jaar	80-plus
Bevolkingsontwikkeling per leeftijdsgroep gemeente Bloemendaal	percentage	percentage	percentage	Percentage
2015	24,4	49,1	18,3	8,2
2020	24,7	48,5	18,6	8,2
2022	24,6	48,2	18,7	8,5
2025	23,9	47,5	19,4	9,2
2030	24	45,5	19,1	11,3
2035	24,5	43,7	19,5	12,3
2040	25,9	42,3	18,9	12,9
Bron: Regiobeeld Kennemerland, 2023				

We zien dat het percentage jongeren iets stijgt, de leeftijdsgroep 20-64 jaar relatief verder afneemt en het aantal 65-plussers naar verhouding verder toeneemt.

De volgende tabellen tonen de trends in het aantal 65-plussers en 80-plussers als percentage van de totale bevolking. Dit biedt een indicator van de trend van vergrijzing. We geven hiermee een toekomstprojectie vanaf 2022. En kijken kort terug (tot 2015). Dat doen we in vergelijking met de regionale en landelijke ontwikkeling.

Tabel 10	Bloemendaal	Bloemendaal	Veiligheidsregio	Nederland
Bevolkingsontwikkeling	aantallen	percentage	Kennemerland	Percentage
65-plussers			percentage	
2015	5.900	26,5	18	17,8
2020	6.310	26,8	19,1	19,5
2022	6.450	27,2	19,6	20,2
2025	6.790	28,6	20,8	21,2
2030	7.340	30,5	22,6	23,1
2035	7.750	31,8	24,2	24,6
2040	7.950	31,8	25	25,3
Bron: Regiobeeld Kennemerland juli 2023				

In 2015 had de gemeente Bloemendaal reeds een hoger niveau van vergrijzing dan de in 2040 verwachte vergrijzing in regio en Nederland. Naar verwachting stijgt het percentage 65-plussers in Bloemendaal van 27,2% in 2022 naar 31,8% in 2040.

Kijken we naar de oudste leeftijdsgroep in vergelijking tot Nederland (**tabel 11**), dan is het beeld als volgt: op dit moment behoort Bloemendaal met een percentage van 8,5% in Nederland tot de gemeenten met relatief gezien de meeste 80-plussers. Dit percentage (en daarmee de dubbele vergrijzing) zal de komende jaren verder toenemen. Het percentage 80-plussers zal naar verwachting in 2040 zijn gestegen tot 12,9%.

Tabel 11	Bloemendaal	Bloemendaal	Veiligheidsregio	Nederland
Bevolkingsontwikkeling	aantallen	percentage	Kennemerland	Percentage
80-plussers			percentage	
2015	1.820	8,2	4,6	4,3
2020	1.940	8,2	4,9	4,7
2022	2.020	8,5	5	4,8
2025	2.180	9,2	5,4	5,4
2030	2.730	11,3	6,7	6,7
2035	3.000	12,3	7,3	7,6
2040	3.230	12,9	8,1	8,4
Bron: Regiobeeld Kennemerland juli 2023				

Grijze en groene druk

We zien de vergrijzing ook terug in de zogenoemde "grijze druk" die in Bloemendaal 56% bedraagt (peiljaar 2022). Landelijk is de grijze druk 34,1%. Grijze druk is de som van het aantal inwoners van 65 jaar of ouder in verhouding tot het aantal inwoners van 20 tot 65 jaar (de productieve leeftijdsgroep). Dit percentage geeft inzicht in de verhouding tussen 65-plussers en het (potentieel) werkende deel van de bevolking en is in de gemeente Bloemendaal relatief hoog. Het betekent dat er op elke 100 potentiële arbeidskrachten in de gemeente Bloemendaal 56 65-plussers zijn.

Ook het aantal jongeren (0-19 jaar) is in de gemeente Bloemendaal naar verhouding hoger dan het landelijke gemiddelde. En blijft de komende jaren redelijk stabiel; er is naar verwachting sprake van een kleine stijging. Gezien de relatief geringe omvang van de groep inwoners tussen de 20 en 65 jaar, is er in Bloemendaal naast een hoge grijze druk ook sprake van een hoge groene druk. Groene druk is de som van het aantal inwoners van 0-20 jaar in verhouding tot het aantal inwoners van 20 tot 65 jaar. Landelijk is de groene druk in 2022 36,2. Bloemendaal kent een groene druk van 50,9.

Het bovenstaande impliceert dat de demografische druk - de som van de groene en de grijze demografische druk - in de gemeente Bloemendaal ook hoog is (106,9) in vergelijking tot Nederland als geheel (70,3). Maar ook in vergelijking met andere gemeenten met minder dan 25.000 inwoners (**tabel 12**).

Een demografische druk van 106,9 betekent concreet dat er (afgerond) 107 mensen uit de niet productieve leeftijdsgroepen zijn voor elke 100 mensen uit de productieve leeftijdsgroep. Oftewel, leeftijdsopbouw zegt iets over de mate waarin er arbeidspotentieel is.

Tabel 12	Bloemendaal	Nederland	Gemeenten	Gemeenten	Gemeenten	Gemeenten	Gemeenten
Demografische druk 2022			<25.000	25.000 –	50.000 –	100.000 –	100.000 –
			inwoners	50.000	100.000	300.000	> 300.000
				inwoners	inwoners	inwoners	inwoners
Groene druk	50,9	36,2	38,2	37,8	38,0	34,1	30,8
Grijze druk	56,0	34,1	42,3	41,3	37,1	29,7	21,2
Demografische druk (groen en grijs)	106,9	70,3	80,5	79,1	75,1	63,8	53
Bron: CBS							

Samenstelling huishoudens

Hoe zijn de huishoudens in de gemeente Bloemendaal samengesteld? In Bloemendaal is het aantal eenpersoonshuishoudens naar verhouding minder dan in Nederland. En zijn er relatief meer meerpersoonshuishoudens.

Tabel 13	Huishoudens in	Huishoudens in
Samenstelling particuliere huishoudens in Bloemendaal, 2022	Bloemendaal	Nederland
	Percentage	Percentage
Eenpersoonshuishoudens	32%	39%
Meerpersoonshuishoudens	68%	61%
Bron: CBS Statline		

Uit de CBS gegevens blijkt dat ongeveer de helft van de meerpersoonshuishoudens in de gemeente Bloemendaal bestaat uit een huishouden van 2 personen. Circa de andere helft bestaat uit huishoudens met kinderen. Deze percentages sluiten aan bij het beeld voor geheel Nederland.

We zien daarbij wel verschillen in de omvang van de huishoudens: Bloemendaal heeft relatief gezien meer huishoudens bestaande uit 4 personen (15%) dan Nederland (11%). Of huishoudens die bestaan uit 5 personen of meer (Bloemendaal: 8%; Nederland: 5%). Dit sluit aan bij het beeld van het relatief hoge percentage jongeren in de gemeente. Het percentage eenouderhuishoudens bedraagt in de gemeente Bloemendaal 5,9% (zijnde 580 huishoudens). Dit is een lager percentage dan geldt voor de regio (8%) en voor Nederland (7%).

Op het niveau van de dorpskernen (**tabel 14**) blijkt dat relatief de meeste eenpersoonshuishoudens zich bevinden in de kern Bloemendaal. En de minste in Overveen en Aerdenhout. Daartegenover staat dat laatstgenoemde dorpskernen relatief de meeste meerpersoonshuishoudens met kinderen hebben. En ook de gemiddeld hoogste huishoudensgrootte én het hoogste percentage woningen in eigendom.

Tabel 14	Woningen in eigendom	Eenpersoons-huishoudens	Meerpersoons-huishoudens met kinderen	Aantal personen per huishouden	Woningen van corporatie
Huishoudensgegevens per kern, 2022	Percentage van de kern	Percentage van de kern			
Bloemendaal	62	39	33	2,2	24%
Overveen	80	28	42	2,5	8%
Aerdenhout	85	23	43	2,6	5%
Vogelenzang	60	31	35	2,2	29%
Bennebroek	69	32	33	2,2	22%
Bron: CBS Open Data					

Tabel 15 geeft inzicht in het aantal zelfstandig wonende 70-plussers (peildatum: juli 2022)

Tabel 15	Aantal zelfstandig wonend	Aantal wonend in (zorg) instelling
Zelfstandig wonende 70-plussers in Bloemendaal		
	4.625	410
Bron: CBS "Woonsituatie 70 jaar en ouder"		

Burgerlijke staat

Tabel 16 geeft inzicht in de burgerlijke staat van de inwoners van de gemeente Bloemendaal.

Tabel 16	Bloemendaal	Nederland
Burgerlijke staat, 2022	Percentage	Percentage
Gehuwd/geregistreerd	42,5%	38,4%
Ongehuwd	44,6%	48,9%
Gescheiden	7,1%	7,8%
Verweduwd	5,8%	4,9%
Bron: allecijfers.nl		

In de gemeente zijn relatief meer inwoners gehuwd dan in Nederland als geheel. Ook zien we een hoger percentage inwoners dat verweduwd is. In **tabel 17** staat het aantal verweduwde 65-plussers opgenomen.

Tabel 17	Aantal	Percentage van de leeftijdsgroep
Verweduwde 65-plussers, 2022		
Vrouwen 65-79 jaar	369	16%
Mannen 65-79 jaar	102	5%
Vrouwen 80-plus	622	51%
Mannen 80-plus	209	26%
Totaal	1.302	
Bron: CBS Statline		

In totaal zijn waren op 31 december 2022 1.302 inwoners van 65 jaar en ouder in Bloemendaal verweduwd. Dat is ruim 20% van de leeftijdsgroep. Dit betreft 991 vrouwen en 311 mannen. Vrouwen worden gemiddeld ouder dan mannen. Dit zien we terug in de tabel. Voor ongeveer de helft van de 80-plus vrouwen in Bloemendaal geldt dat zij zijn verweduwd. Dit geldt voor ruim een kwart van de 80-plus mannen.

2.2 SOCIAAL ECONOMISCHE GEGEVENS

Levensverwachting

De levensverwachting - het gemiddeld aantal nog te verwachten levensjaren op een bepaalde leeftijd - in Nederland is bij de geboorte 81,7 jaar (peiljaar 2022). Waarbij voor mannen de verwachting 80,1 jaar is en voor vrouwen 83,1 jaar voor vrouwen. De levensverwachting voor vrouwen bij geboorte in 2022 is in Nederland daarmee 3 jaar hoger dan voor mannen.

Voor de gemeente Bloemendaal is sprake van een levensverwachting bij geboorte van 83,8 jaar (84,7 jaar voor vrouwen en 82,1 jaar voor mannen). Op regionaal niveau is de levensverwachting bij geboorte: 81,9. Jaar.

De levensverwachting wordt weergegeven in jaren. Die jaren kunnen worden opgedeeld in gezonde jaren en ongezonde jaren. En hoewel vrouwen gemiddeld ouder worden dan mannen, leven mannen en vrouwen gemiddeld ongeveer even lang in goede gezondheid. Vrouwen hebben dus meer ongezonde jaren.

Sociaal economische gezondheidsverschillen

Binnen Nederland is echter sprake van forse verschillen qua levensverwachting. Dat verschil hangt samen met sociaal economische gezondheidsverschillen. Sociaal economische gezondheidsverschillen zijn verschillen in gezondheid en levensverwachting, afhankelijk van iemands positie in de maatschappij, veelal uitgedrukt in sociaal economische status (SES). Sociaal economische status wordt bepaald op basis van welvaart, opleidingsniveau en arbeidsmarktaandeel en heet daarom SES-WAO score. Ter toelichting: in Nederland leven mensen met basisonderwijs of vmbo gemiddeld 4 jaar korter dan mensen met hbo of een universitaire opleiding. En zelfs 14 jaar in minder goed ervaren gezondheid. Naast opleiding zijn ook inkomen en positie op de arbeidsmarkt belangrijke indicatoren voor de sociaal economische status. En daarmee voor de gezondheid. Hoe hoger het inkomen, hoe hoger de gezonde levensverwachting. Op deze wijze hangt ook het hebben van een bijstandsuitkering of schulden samen met slechtere gezondheid.⁴

Mensen in een kwetsbare sociaal economische situatie kampen vaak met armoede, schulden, problemen rondom huisvesting, eenzaamheid op werkloosheid. Deze omstandigheden maken dat zij een hoger risico hebben op een slechtere (ervaren) gezondheid.

SES-WAO score voor de gemeente Bloemendaal

De gemiddelde SES-WAO score voor Nederland is 0. Het CBS heeft de SES-WAO score berekend per gemeente en op wijkniveau op basis van gegevens over elk huishouden (exclusief studentenhuishoudens). De score laat in één oogopslag zien hoe gemeenten op de drie belangrijke elementen van de SES scores: bij een hogere score zijn de inwoners welvarender en/of hoger opgeleid en/of langduriger aan het werk.

Tabel 18	Sociaaleconomische status	Sociaaleconomische	Sociaaleconomische status
Gemeenten	2017	status 2019	2021
Kennemerland: SES-WOA			
Beverwijk	- 0,026	- 0,006	0,017
Bloemendaal	0,317	0,344	0,358
Haarlem	0,058	0,083	0,117
Haarlemmermeer	0,173	0,182	0,200
Heemskerk	0,059	0,072	0,089
Heemstede	0,276	0,297	0,316
Uitgeest	0,242	0,244	0,258
Velsen	0,037	0,037	0,051
Zandvoort	- 0,018	0,002	0,023
Bron: Statline CBS			

⁴ Bron: CBS, Pharos

In **tabel 18** is de SES-WOA opgenomen voor de gemeenten in de regio Kennemerland voor de jaren 2017, 2019 en 2021 opgenomen. Alle regiogemeenten laten in 2021 een positieve SES-WOA score zien. De score van de gemeente Bloemendaal is daarbij erg hoog. En kijken we naar de landelijke cijfers, dan scoort alleen de gemeente Rozendaal in het peiljaar een hogere SES-WAO.

We hebben voor het volledige beeld in **tabel 19** de SES-WOA per dorpskern in beeld gebracht. Dit geeft aan in welke mate huishoudens binnen de gemeente van elkaar verschillen in termen van welvaart, opleidingsniveau en arbeidsmarktdeelname. We zien binnen de gemeente verschillen voor wat betreft de SES-WOA per wijk: met name Aerdenhout en Overveen scoren bovengemiddeld (hoger dan de score voor de gemeente). Maar dat laat onverlet dat alle kernen van de gemeente Bloemendaal een (zeer) hoge SES-WAO score hebben.

Tabel 19	Sociaaleconomische status
SES-WOA score per dorpskern	2021
Bloemendaal geheel	0,358
Wijk Aerdenhout	0,554
Wijk Overveen	0,513
Wijk Bennebroek	0,290
Wijk Bloemendaal	0,259
Wijk Vogelenzang	0,191
Bron: Statline CBS	

Opleidingsniveau gemeente Bloemendaal

Een belangrijk onderdeel van de SES-WAO score is het opleidingsniveau. Tabel 20 geeft inzicht in het opleidingsniveau van huishoudens (laag, middelbaar of hoog) in de verschillende dorpskernen. Hierbij wordt uitgegaan van het hoogste niveau van de hoofdkostwinner of zijn of haar partner. Ter vergelijking treft u de percentages van de gemeente Bloemendaal als geheel en de landelijke percentages aan. Geconcludeerd kan worden dat in de gemeente Bloemendaal sprake is van een hoog opleidingsniveau. Dit geldt voor elke kern, waarbij Overveen en Aerdenhout de hoogste percentages huishoudens met hoog onderwijs laten zien.

Tabel 20	Onderwijs laag	Onderwijs middelbaar	Onderwijs hoog
Opleidingsniveau huishoudens per dorpskern	percentage	percentage	percentage
Bloemendaal	16	25,8	58,2
Overveen	9,7	20,2	70,1
Aerdenhout	8,4	20,2	71,4
Vogelenzang	19,2	36,9	43,9
Bennebroek	16,4	31,1	52,5
Gemeente Bloemendaal totaal	13,9	26,2	59,9
Nederland	25,8	37,9	35,5
Bron: CBS (Statline), 2021			

Toelichting tabel 20

Definitie van de verschillende opleidingsniveaus:

- Laag onderwijs: onderwijs op het niveau van basisonderwijs, VMBO, eerste 3 jaar HAVO of VWO en de entreeopleiding, de voormalige assistentenopleiding (MBO1) of het praktijkonderwijs.
- Middelbaar onderwijs: de bovenbouw van HAVO of VWO, basisberoepsopleiding (MBO2), de vakopleiding (MBO3 en de middenkader- en specialistenopleiding (MBO4)
- Hoog onderwijs: HBO of WO

Laaggeletterdheid

In Nederland zijn ongeveer 2,5 miljoen mensen van 16 jaar en ouder laaggeletterd. Dat betekent dat zij moeite hebben met lezen en schrijven en/of rekenen en met het verwerken van schriftelijke informatie. Daardoor ondervinden zij vaker dan niet-laaggeletterden obstakels op de arbeidsmarkt en in het dagelijks leven. Niet goed kunnen lezen, schrijven en/of rekenen heeft gevolgen. Bijvoorbeeld het minder goed kunnen vinden van een baan of het hebben van minder grip op geldzaken. In de gemiddelde gemeente is naar schatting circa 12% van de volwassen bevolking laaggeletterd⁵. In Bloemendaal is dit percentage veel lager: 4%.

Tabel 21	Percentage van totale aantal laaggeletterden	Vergelijkende percentages Nederland
Aandeel laaggeletterden naar doelgroep Gemeente Bloemendaal, 2021/2022		
Nederlandse werkenden (50+) met gezin	21%	14%
Nederlandse niet-actieven (50+) met gezin	14%	10%
Nederlandse werkenden 30-50 jaar	8%	8%
Oudere Nederlandse singles (50+)	10%	9%
Jongeren (<30) zonder partner of kinderen	12%	11%
Migranten met partner en/of kinderen	20%	31%
Divers	16%	16%
Bron: ROA, CINOP, Etil		

In **tabel 21** wordt informatie gegeven over het aandeel laaggeletterden per doelgroep. Wat opvalt is dat procentueel de laaggeletterdheid in Bloemendaal met name aanwezig is bij inwoners van 50 jaar en ouder. In relatief hogere mate dan voor Nederland als geheel. Ook is opvallend dat in de gemeente Bloemendaal, in vergelijking tot het landelijke percentage, bij migranten relatief aanzienlijk minder sprake is van laaggeletterdheid.

Inkomensverdeling

Naast het opleidingsniveau speelt het inkomensniveau een belangrijke rol bij de bepaling van de SES-WAO score. Landelijk wordt gebruikgemaakt van de indeling van huishoudinkomens in 5 groepen, de zogenoemde inkomenskwintielen. De indeling in inkomenskwintielen houdt in dat van alle Nederlandse huishoudens de 20 procent met de laagste gestandaardiseerde inkomens⁶ in het eerste inkomenskwintiel valt, de volgende 20 procent in het tweede inkomenskwintiel, en zo verder. De inkomensgrenzen tussen deze vijf 20%-groepen verschillen van jaar tot jaar. De laagste inkomensgroep is heel divers van samenstelling. Naast personen met een bijstandsuitkering zitten hierin onder meer ook zelfstandigen met een negatief inkomen. Ieder kwintiel bevat hiermee op landelijk niveau 20% van alle huishoudens. Maar per gemeente is de situatie anders verdeeld. In **tabel 22** treft u de gegevens voor de gemeente Bloemendaal aan.

Tabel 22	1^e kwintiel	2^e kwintiel	3^e kwintiel	4^e kwintiel	5^e kwintiel
Inkomensverdeling gemeente Bloemendaal, 2022					
Bloemendaal	11%	12%	13%	17%	47%
Nederland	20%	20%	20%	20%	20%

Huishoudens en sociaal minimum

⁵ Onderzoek ROA, CINOP en Etil in opdracht van ministeries van OCW en SZW; www.geletterdheidinzicht.nl

⁶ Het gestandaardiseerd inkomen bestaat uit het (netto) inkomen dat individuele personen tot hun beschikking hebben. Om tot dit getal te komen wordt het totale besteedbare inkomen van het huishouden gedeeld door een equivalentiefactor en vervolgens toegekend aan alle personen in dat huishouden.

Bloemendaal behoort tot de gemeenten in Nederland met de gemiddeld hoogste gestandaardiseerde inkomens. Het positieve beeld op het gebied van inkomens laat onverlet dat er ook in de gemeente Bloemendaal huishoudens zijn met een inkomen op of rond het sociaal minimum. Dit betreft 4,3% van de huishoudens. In aantallen zijn dat ongeveer 425 huishoudens.

Tabel 23	Huishoudens onder of rond het sociaal minimum	Huishoudens tot 110% van het sociaal minimum	Huishoudens tot 120% van het sociaal minimum
Huishoudens en sociaal minimum, gemeente Bloemendaal, 2021			
Gemeente Bloemendaal geheel	4,3%	6,1%	7,5%
Per dorpskern			
Bloemendaal	6,9%	9,6%	11,1%
Overveen	2,6%	3,4%	4,2%
Aerdenhout	3,6%	4,2%	4,8%
Vogelenzang	3,2%	4,8%	7,9%
Bennebroek	3,4%	5,3%	7,1%
Bron: CBS			

Kijken we naar de huishoudens tot 120% van het sociaal minimum dan betreft dit in de gemeente Bloemendaal 7,5% van de huishoudens (in aantallen: circa 740 huishoudens). **Tabel 23** geeft hier, per dorpskern, inzicht in. De meeste huishoudens onder of rond het sociaal minimum bevinden zich procentueel in de dorpskern Bloemendaal, de minste in Overveen.

Geregistreeerde problematische schulden

Voor een goed inzicht in de financiële situatie van de inwoners van de gemeente is ook van belang in hoeverre er sprake is van problematische schulden. Voor de gemeente Bloemendaal betrof dit een percentage van 4,3%. In **tabel 24** geven we het overzicht per dorpskern van huishoudens met geregistreeerde problematische schulden⁷ (oktober 2021). Toelichting: het betreft tenminste één persoon in het huishouden. Ter vergelijking is het landelijke percentage opgenomen.

Tabel 24	Huishoudens
Geregistreeerde problematische schulden huishoudens gemeente Bloemendaal	
Nederland	7,6%
Gemeente Bloemendaal	4,3%
Bloemendaal (kern)	5,0%
Overveen	3,7%
Aerdenhout	3,2%
Vogelenzang	4,7%
Bennebroek	4,4%

⁷ Bronnen onderliggend: Belastingdienst, DUO, Centraal Justitieel Incassobureau, BKR geregistreeerde betalingsachterstanden en schuldregelingen, wanbetalers zorgverzekeringen, WSNP en het Centraal Curatele en Bewind Register (CCBR).

Arbeidsmarktdeelname

De derde component van de SES-WAO wordt gevormd door arbeidsmarktdeelname (over een periode van 4 jaar). Voor de gemeente Bloemendaal is het beeld daarvan als volgt.

Tabel 25	Gemeente Bloemendaal	Gemeenten met < 25.000 inwoners
Arbeidsmarktdeelname afgelopen 4 jaar, 2021		
Voortdurend werkzaam	48,4%	56,1%
Niet voortdurend werkzaam	7,7%	7,4%
Niet werkzaam	3,4%	3,4%
Gepensioneerd	40,5%	33,1%
Bron: CBS		

In de gemeente Bloemendaal bedroeg het percentage huishoudens dat bijstand op grond van de Participatiewet heeft ontvangen 1,9%. Voor vergelijkbare gemeenten (< 25.000 inwoners) is dit percentage 2,4 (peiljaar 2022).

2.3 GEZONDHEID, WELZIJN EN LEEFSTIJL

In deze paragraaf geven we nadere informatie over de gezondheid, het welzijn en de leefstijl van de inwoners van de gemeente Bloemendaal.

Tabel 26 biedt een groot aantal percentages dat inzicht geeft in de gezondheid, het welzijn en de leefstijl van inwoners van 18 jaar en ouder van de gemeente Bloemendaal. De cijfers betreffen het peiljaar 2022. Ter vergelijking treft u de gegevens van de regio Kennemerland en de landelijke gegevens aan. **Tabel 27** geeft inzicht in de gezondheid, het welzijn en de leefstijl van inwoners van 65 jaar en ouder in de gemeente Bloemendaal. Ook in dit geval vergelijken we met de regionale en landelijke gegevens.

Tabel 26	Nederland	Regio Kennemerland	Gemeente Bloemendaal
Gezondheid, welzijn en leefstijl inwoners van 18 jaar en ouder (2022)			
Goed ervaren gezondheid	70,0%	71,6%	80,0%
Eén of meer langdurige aandoeningen	33%	32,2%	31,1%
Hoog risico angststoornis of depressie	9,7%	9,6%	5,7%
Stress (veel in maand voor het onderzoek)	20,6%	20,7%	13,3%
Hoge veerkracht	49,5%	52,5%	61,6%
Sterk eenzaam	14,2%	13,7%	10,2%
Overgewicht	50,3%	48,6%	37,4%
Ernstig overgewicht	15,7%	14,4%	8,7%
Voldoet aan beweegrichtlijn	47,5%	48,5%	56,9%
Wekelijks sporter	53,6%	59,0%	71,2%
Voldoet aan alcoholrichtlijn	42,5%	40,4%	31,1%
Roker	16,6%	15,6%	10,5%
Psychische klachten	21,5%	19,5%	14,9%
Vaak suïcidale gedachten	1,3%	1,2%	0,5%
Mist emotionele steun	6,0%	5,7%	3,6%
Leven negatief beïnvloed door corona	44,8%	46,9%	39,0%
Vrijwilligerswerk	24,9%	21,7%	25,0%
Mantelzorg geven (langdurig en/of intensief)	13,4%	13,7%	13,9%
Bron: RIVM Statline 2023			

Tabel 27	Nederland	Regio Kennemerland	Gemeente Bloemendaal
Gezondheid, welzijn en leefstijl inwoners van 65 jaar en ouder			
Goed ervaren gezondheid	60,9%	62,5%	70,1%
Eén of meer langdurige aandoeningen	47,0%	45,8%	43,1%
Hoog risico angststoornis of depressie	4,5%	3,7%	2,4%
Stress (veel in maand voor het onderzoek)	7,3%	6,9%	6,5%
Hoge veerkracht	55,2%	57,4%	64,1%
Sterk eenzaam	11,5%	11,1%	10,7%
Overgewicht	57,4%	54,9%	41,6%
Ernstig overgewicht	17,1%	15,6%	8,7%
Voldoet aan beweegrichtlijn	38,9%	42,3%	51,4%
Wekelijks sporter	38,5%	44,1%	59,5%
Voldoet aan alcoholrichtlijn	52,0%	47,5%	37,0%
Roker	9,3%	8,7%	4,8%
Psychische klachten	14,7%	13,0%	9,6%
Vaak suïcidale gedachten	0,6%	0,5%	0,5%
Mist emotionele steun	3,2%	3,2%	3,4%
Leven negatief beïnvloed door corona	28,1%	30,0%	23,6%
Vrijwilligerswerk	29,0	27,7%	30,2%
Mantelzorg geven (langdurig en of intensief)	15,4%	15,6%	14,3%
Bron: RIVM Statline 2023			

We zien dat de percentages met betrekking tot gezondheid, welzijn en leefstijl van de volwassen inwoners van de gemeente Bloemendaal - op één onderdeel na - bovengemiddeld goed zijn ten opzichte van de regionale en landelijke cijfers. Uitzondering vormt het alcoholgebruik: slechts 31,1% van de volwassen inwoners van de gemeente Bloemendaal voldoet aan de alcoholrichtlijn (dit is het percentage volwassen inwoners dat geen of maximaal 1 glas alcohol per dag drinkt).

Ook bij de leeftijdsgroep 65-plussers zijn de percentages op bijna alle onderdelen bovengemiddeld goed ten opzichte van de regionale en landelijke cijfers. Ook hier vormt de uitzondering het alcoholgebruik: slechts 37% van de leeftijdsgroep voldoet aan de alcoholrichtlijn. Daarnaast zien we dat deze leeftijdsgroep enigszins onder het regionale en landelijke gemiddelde scoort voor wat betreft het ervaren van emotionele steun en het geven van mantelzorg. Dit laatste kan het gevolg zijn van de hoge dubbele vergrijzing.

In het vervolg van deze paragraaf gaan we op verschillende onderdelen van de tabellen 26 en 27 nader in. We geven daarbij nadere informatie over de lichamelijke en psychische gezondheid. En over de leefstijl van de inwoners. We kijken daarbij waar mogelijk per dorpskern en naar het verschil in gegevens tussen mannen en vrouwen. Ook betrekken we waar mogelijk de gegevens van kinderen, jongeren en jongvolwassenen daarbij.

Hoe ervaren inwoners van de gemeente Bloemendaal hun gezondheid?

Nederlanders worden steeds ouder, maar worden ze ook gezonder? Waarbij gezondheid meer is dan de afwezigheid van lichamelijke klachten. Inwoners kunnen zelf het beste aangeven hoe zij hun gezondheid ervaren. **Tabel 28** geeft aan welk percentage van de inwoners van de gemeente Bloemendaal zijn of haar gezondheid als goed ervaart. De tabel verdeelt de inwoners in leeftijdsgroepen. Ter vergelijking zijn tevens de percentages voor Nederland en de regio Kennemerland toegevoegd.

Voor alle leeftijdsgroepen leidt dit voor de gemeente Bloemendaal, in vergelijking met de regio en Nederland, tot een bovengemiddeld percentage inwoners dat de gezondheid als goed ervaart.

Tabel 28	Nederland	Regio Kennemerland	Gemeente Bloemendaal
Goed ervaren gezondheid per leeftijdsgroep			
0-11 jaar	Niet bekend	97%	97%
12-16 jaar	83%	81%	84%
16-25 jaar	64%	66%	67%
18-64 jaar	73%	74%	80%
65-plus	61%	63%	70%
Bron: Gezondheidsmonitor 2022 Kindermonitor 2022 Coronamonitor scholieren 2021			

Sporten bewegen in de gemeente Bloemendaal

Volgens de Corona Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2022 voldoet landelijk gemiddeld 47,5% van de volwassenen van 18 jaar en ouder aan de beweegrichtlijn. In de gemeente Bloemendaal is sprake van een hoger percentage: 56,9%. Ook de 65-plussers zien we in Bloemendaal een hoger percentage dat aan de beweegrichtlijn voldoet (51,4%) dan het landelijke gemiddelde van 38,9%

Wat houdt de beweegrichtlijn in? De beweegrichtlijn voor volwassenen is als volgt gedefinieerd:

- minstens 150 minuten per week matig intensieve inspanning, zoals wandelen en fietsen, verspreid over diverse dagen. Langer, vaker en/of intensiever bewegen geeft extra gezondheidsvoordeel.
- minstens tweemaal per week spier- en botversterkende activiteiten, voor ouderen gecombineerd met balansoefeningen.

De landelijke beweegrichtlijn voor kinderen (4-12 jaar) is: meer dan 7 uur per week bewegen. Dat kan bijvoorbeeld via lopen, fietsen, buitensporten of sporten. In de gemeente Bloemendaal is het percentage kinderen dat daaraan voldoet 93%. Dat is ten opzichte van het regionale percentage (86%) hoog⁸.

Tabel 29 geeft nadere informatie over het sporten en bewegen van 12-16 jarigen. Ook hier zien we ten opzichte van de regio hoge percentages voor de gemeente Bloemendaal.

Tabel 29	Nederland	Regio Kennemerland	Gemeente Bloemendaal
Sporten en bewegen scholieren (klas 2 en 4)			
Sport wekelijks bij een club	74%	78%	89%
Sport of beweegt wekelijks in de vrije tijd	88%	89%	94%
Beweegt dagelijks minstens 1 uur	16%	15%	19%
Beweegt 5 of meer dagen per week minstens 1 uur	43%	43%	53%
Loopt of fietst dagelijks naar school	85%	87%	93%
Bron: Coronamonitor scholieren 2021			

Voor de leeftijdsgroep 16-25 jaar (jongvolwassenen) geldt voor Bloemendaal dat 27% dagelijks minimaal een half uur beweegt of sport. Dit is gelijk aan het regionale percentage. Het percentage jongvolwassenen uit Bloemendaal dat dat 5 dagen per week doet is met 59% iets hoger dan het regionale percentage (56%).⁹

⁸ Kindermonitor 2022

⁹ Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen GGD Kennemerland 2022

Georganiseerde sport

In 2022 was 24% van de Nederlandse bevolking lid van een of meer bij de NOC*NSF aangesloten sportbonden.¹⁰ Verspreid over Nederland zijn gemeenten te vinden met een hoger percentage. De gemeente Bloemendaal is de gemeente in Nederland met het hoogste percentage sportbondleden: 43,5%.

Tabel 30	Gemeente	Nederland
Sportbondleden naar leeftijd (2022)	Bloemendaal	
0-10 jaar	39,8%	20%
10-25 jaar	75,3%	42%
25-45 jaar	34,8%	22%
45-65 jaar	42,6%	21%
65+	29,2%	16%
Bron: NOC/NSF		

Kijken we naar de sportbondleden per leeftijdsgroep (**tabel 30**) dan blijkt dat de gemeente Bloemendaal in elke leeftijdsgroep in vergelijking tot de landelijke percentages (zeer) hoog scoort.

Opvallend is dat de sportdeelname van inwoners van Bloemendaal tussen de 45 en 65 jaar, in tegenstelling tot de landelijke trend, niet afneemt, maar juist stijgt ten opzichte van de leeftijdsgroep 24-45 jaar.

Ook van belang is de frequentie van het sporten. Het aantal 18-plussers in de gemeente Bloemendaal dat wekelijks sport bedraagt 71,2%. Dit is ten opzichte van het regionale gemiddelde (59,0%) en het landelijke gemiddelde (53,6%) erg hoog.¹¹

Tabel 31 geeft aan welk percentage van de jongeren in de gemeente Bloemendaal wekelijks sport bij een sportvereniging. Ook hier zien we hoge percentages ten opzichte van de regionale cijfers.

Tabel 31	Gemeente	Regio Kennemerland
Jongeren die wekelijks sporten bij club (2022)	Bloemendaal	
4-11 jaar	79%	61%
12-16 jaar	89%	78%
16-25 jaar	74%	73%
Bronnen: Kindermonitor GGD, Jeugdmonitor GGD Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen GGD		

Op welke sporten is de sportbonddeelname van de inwoners van Bloemendaal met name gericht?

Als we kijken naar de 10 grootste sportbonden (de sportbonden met landelijke de meeste leden) en vervolgens bezien welk percentage van de inwoners van de gemeente Bloemendaal bij deze bonden is aangesloten geeft dat het volgende beeld. De sportbonddeelname aan hockey is in de gemeente Bloemendaal het hoogst van Nederland, voor tennis is landelijk sprake van een top 4 positie en voor golfdeelname een 2e plek. Ook paardensport kent een relatief hoge deelname vanuit Bloemendaal. Met betrekking tot de andere sporten die onderdeel zijn van de 10 grootste sportbonden scoort de gemeente Bloemendaal onder het landelijk gemiddelde (**tabel 32**).

¹⁰ Mensen met meerdere lidmaatschappen tellen maar één keer mee

¹¹ Bron: Gezondheidsmonitor GGD Kennemerland 2022; RIVM Statline 2023

Tabel 32	Nederland	Gemeente Bloemendaal
Leden grootste sportbonden (2022)	percentage inwoners dat lid is	percentage inwoners dat lid is
Voetbal	6,7	5,5
Tennis	3,4	9,8
Sportvissen	3,4	1,5
Golf	2,5	13,4
Gymnastiek	1,3	1
Hockey	1,3	9,5
Paardensport	0,8	1,4
Atletiek	0,7	0,5
Zwemmen	0,7	0,5
Volleybal	0,6	0,2
Bron: NOC/NSF		

Ongeorganiseerd sporten en bewegen in de openbare ruimte

Naast de georganiseerde sport is sprake van ongeorganiseerd sporten (niet in verenigingsverband). Bijvoorbeeld hardlopen, wielrennen en fitness. Deze sporten geven voor wat betreft de deelname van inwoners van 18 jaar en ouder voor de gemeente Bloemendaal het volgende beeld. Per sport zijn dit de hoogste percentages in de regio Kennemerland.

Tabel 33	Hardlopen	Wielrennen	Fitness
Ongeorganiseerd sporten	percentage inwoners	percentage inwoners	percentage inwoners
Bloemendaal	16	3	29
Bron: Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen 2020			

Leefomgeving: beweegruimte

Voor een goede gezondheid is het noodzakelijk dat mensen voldoende bewegen. Een leefomgeving die uitnodigt tot sporten, bewegen en spelen, levert hieraan een belangrijke bijdrage. Uit onderzoek blijkt dat mensen uit een buurt met hoge beweegvriendelijkheid dagelijks 766 stappen meer zetten dan mensen uit een weinig beweegvriendelijke buurt. De aanwezigheid van recreatie- en sportvoorzieningen, waaronder parken en bankjes, kan daarnaast bij ouderen leiden tot meer bewegen. De gemeente Bloemendaal geeft op dat vlak een positief beeld: er is veel ruimte en natuurgebied om te recreëren en te bewegen. En elkaar te ontmoeten.

Speel- en sportplekken

De jeugd in Bloemendaal sport heel veel. Daarnaast is er veel informele speelruimte. Maar om het bewegen te stimuleren is ook het aantal formele speel- en sportplekken in de buurt van belang. En het aantal openbare schoolterreinen. Deze zijn als volgt over de kernen verdeeld.

Tabel 34	Speelplekken	Sportplekken	Schoolterreinen (openbaar)
Sport- en speelplekken per kern, 2023	aantallen	aantallen	aantallen
Bloemendaal	4	1	2
Overveen	3	1	
Aerdenhout	3	1	
Bennebroek	9	2	1
Vogelzang	4	2	1

Overgewicht

Het percentage volwassen Bloemendaalse inwoners met overgewicht (37,4%) is aanzienlijk lager dan de regionale en landelijke percentages (zijnde 48,6 en 50,3%). Hetzelfde positieve beeld zien we bij 65-plussers. Ook voor zwaar overgewicht geldt dat dit onder de Bloemendaalse volwassen inwoners aanzienlijk minder voorkomt dan in de regio en in Nederland.

Hetzelfde positieve beeld zien we bij kinderen, jongeren van 12-16 jaar en jongvolwassenen. Zo is bij Bloemendaalse kinderen in 4% van de gevallen sprake van overgewicht. Dit is het laagste percentage van de regiogemeenten.

Roken

Uit **tabel 25** blijkt dat het percentage volwassen inwoners in de gemeente Bloemendaal dat rookt (10,5%) aanzienlijk lager is dan het regionale en landelijke percentage (respectievelijk 15,6% en 16,6%). Hetzelfde positieve beeld zien we voor de 65-plussers uit Bloemendaal (**tabel 26**). Bij hen is tevens sprake van een daling van het roken van 11% in 2016 naar 4,5% in 2022.

Van de jongvolwassenen (16-25 jaar) in Bloemendaal rookt 21% van hen wekelijks tabak. Dit is gelijk aan het landelijke en regionale percentage. Van de scholieren (12-16 jaar) in Bloemendaal rookt 6% tenminste wekelijks. Dit is een hoger percentage dan het regionale (5%) en landelijke percentage (4%).¹² We zien daarbij dat er vanaf 2019 geen sprake is van een afname.

Het percentage Bloemendaalse jongeren van 12-16 jaar dat softdrugs (hasj/wiet) heeft gebruikt is in verhouding tot de regionale en landelijke percentages hoog (tabel 35). Kijken we uitsluitend naar de scholieren uit de klassen 4, dan is het percentage 20%.

Tabel 35	Nederland	Regio Kennemerland	Gemeente Bloemendaal
Recent gebruik softdrugs scholieren, 2021			
	4%	6%	12%
Bron: Gezondheidsmonitor Jeugd 2021			

Het gebruik van hasj/wiet door jongvolwassenen is met 16% hoger dan het landelijke percentage (16%). We zien hier voor de regio als geheel een ten opzichte van Nederland hoog percentage van 20%. In Bloemendaal is het gebruik het hoogst onder vierdeklassers, meisjes en leerlingen van havo/vwo.

Tabel 36	Nederland	Regio Kennemerland	Gemeente Bloemendaal
Middelengebruik jongvolwassenen, 2022			
Softdrugs	16%	20%	18%
Harddrugs	10%	11%	9%
Bron: Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen, 2022			

Alcoholgebruik

Alcoholgebruik levert zowel op korte als op lange termijn risico's op. Wie te veel drinkt, kan bijvoorbeeld een alcoholvergiftiging oplopen, wat onder jongeren die op zoek gaan naar hun grenzen regelmatig voorkomt. Op de langere termijn kan drankgebruik schade veroorzaken aan diverse organen zoals de lever, de hersenen en de slokdarm. Alcoholgebruik kan nadelige psychische gevolgen (depressie, angststoornissen) veroorzaken, verergeren of in stand houden. Of ongevallen veroorzaken. Voor jongeren is alcohol extra schadelijk, omdat het de ontwikkeling van hun hersens verstoort.

¹² Bron: Gezondheidsmonitor Jeugd GGD Kennemerland 2021

Uit **tabel 25** en **tabel 26** blijkt dat zowel voor de volwassen inwoners van Bloemendaal als - daarbinnen - voor de 65-plussers geldt dat het percentage inwoners dat voldoet aan de alcoholrichtlijn (zeer) laag is. Omgekeerd betekent dit dat 68,9% van de volwassenen in Bloemendaal elke dag minimaal een glas alcohol drinkt. Dit percentage is sinds 2016 niet gedaald.

Daarnaast is inzicht in het aantal overmatige en zware drinkers van belang. Ook dat is in de gemeente Bloemendaal hoog. Het percentage overmatige drinkers is in 2022 circa 28% van de volwassenen. Voor de jongvolwassenen (16-25 jaar) is dit percentage 30%.

Overmatig drinken betreft het percentage inwoners van 18 jaar en ouder dat meer dan 21 glazen alcohol per week (mannen) of meer dan 14 glazen alcohol per week (vrouwen) drinkt.

Zwaar drinken betreft het percentage inwoners van 18 jaar of ouder dat minstens één keer per week meer dan 6 (mannen) of meer dan 4 (vrouwen) glazen alcohol op één dag drinkt. Dit gebeurt door 7,4% van de inwoners van Bloemendaal (het landelijke percentage is 8%)

Het percentage 16-25 jarigen waarvan vrienden het normaal vinden om op een avond meer dan 10 glazen alcohol te drinken is met 47% aanzienlijk hoger dan het regionale percentage (33%).¹³ Het percentage zware drinkers is circa 10%. Kijken we naar het percentage kinderen (0-11 jaar) waarvan de ouders geen alcohol drinken of dat niet doen in het bijzijn van hun kind, dan is dat met 12% aanzienlijk lager dan het regionale percentage (26%).¹⁴

Tabel 37 toont het alcoholgebruik van de 12-16 jarigen in Bloemendaal. Ook daar zien we een negatief beeld. Daarbij geldt ook dat het alcoholgebruik ten opzichte van 2019 is gestegen. Het alcoholgebruik ligt in Bloemendaal ruim boven het regionale en landelijke percentage.

Tabel 37	Regio Kennemerland	Bloemendaal
Alcoholgebruik scholieren (2021)		
Recent alcohol gedronken	28%	39%
Recent bingedrinken	20%	27%
Bron: Jeugdmonitor GGD		

Voor het bingedrinken geldt dat dit sinds 2013 zo goed als gelijk is gebleven, c.q. niet is afgenomen. Kijken we naar de verdeling per klassen: klas 2 kent een percentage van circa 8% jongeren die recente bingedrinker zijn, in klas 4 is dat percentage gestegen naar circa 43%.

Wat is bingedrinken? Dat is het in een korte periode (maximaal 2 uur) minstens 4 (volwassen vrouwen) of 6 (volwassen mannen) glazen alcohol drinken, met veelal als doel snel in een dronken roes te raken. Er zitten grote fysieke risico's aan bingedrinken: organen zoals de maag, lever, nieren en hersenen lopen schade op. Bij jongeren wordt de ontwikkeling van de hersenen verstoord en geschaad. Het risico op black outs en alcoholvergiftiging is groot.

Ook bij het recent alcohol hebben gedronken zien we een dergelijke verdeling: in klas 2 betreft het een percentage van circa 16% van de scholieren, in klas 4 is dat gestegen naar bijna 60%.

Regie over het eigen leven

Met regie over het eigen leven wordt bedoeld: het vermogen om het eigen leven en de noodzakelijke ondersteuning te regelen en het praktische vermogen om jezelf te redden in lichamelijk, sociaal en psychisch opzicht. Dit gaat als het ware over het hebben van controle over dingen die je overkomen, over het wel of niet kunnen oplossen van problemen. Hoe hoger het percentage, hoe beter mensen in staat zijn om met

¹³ Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen 2022

¹⁴ Kindermonitor GGD 2022

tegenslagen om te gaan. Het zelf kunnen voeren van regie kan stress verminderen en het welbevinden bevorderen. En is cruciaal voor de vergroting van de kwaliteit van leven.

Tabel 38 geeft inzicht in het percentage volwassen inwoners in de gemeente Bloemendaal dat voldoende eigen regie over hun leven ervaart. Het percentage voor de gemeente Bloemendaal is zowel regionaal als landelijk gezien bovengemiddeld.

Tabel 38	Nederland	Regio Kennemerland	Gemeente Bloemendaal
Voldoende eigen regie Inwoners van 18 jaar en ouder, 2021			
Nederland	90,1%	90,4%	93,6%
Bron: Buurtatlas RIVM			

Aanvullend hebben we gekeken naar het verschil in deze beleving van inwoners van 18-65 jaar en 65-plussers. Het percentage inwoners van de gemeente Bloemendaal dat voldoende eigen regie over het leven ervaart is voor de leeftijdsgroep 18-64 jaar 95,2%, bij de leeftijdsgroep van 65 jaar en ouder 90,3.

Op het niveau van de dorpskernen geldt dat de beleving met betrekking tot de eigen regie over het leven in alle kernen hoger is dan het regionale en het landelijke gemiddelde (**tabel 39**).

Tabel 39	Dorpskernen gemeente Bloemendaal percentage
Voldoende eigen regie per dorpskern, 2021	
Gemeente Bloemendaal	93,6
Aerdenhout	95,0
Overveen	94,8
Bennebroek	92,6
Bloemendaal	92,9
Vogelenzang	92,5
Bron: Buurtatlas RIVM	

Stress

Het percentage volwassen dat (de maand voorafgaand aan het onderzoek) veel stress heeft ervaren (13,3%) blijkt in de gemeente Bloemendaal aanzienlijk lager dan het landelijke (20,6%) en regionale (20,7%) gemiddelde (**tabel 26**). Ook voor 65-plussers (**tabel 27**) geldt dat de gemeente Bloemendaal op het gebied van stress onder het landelijke en regionale gemiddelde scoort.

Met betrekking tot jongeren uit de gemeente Bloemendaal is het beeld anders. In 2021 geeft 49% van de scholieren (12-16 jarigen) aan zich zeer vaak gestrest te voelen door één of meer factoren. Het percentage is weliswaar afgenomen in vergelijking tot 2019, maar blijft hoger dan het landelijke en het regionale gemiddelde.

Tabel 40	Nederland	Regio Kennemerland	Gemeente Bloemendaal
Vaak stress scholieren (12-16 jarigen)			
2019	44%	51%	53%
2021	44%	47%	49%
Bron: Jeugdmonitor 2021			

Meisjes ervaren daarbij vaker stress dan jongens, vierdeklassers vaker dan tweedeklassers en jongeren op havo/vwo vaker dan jongeren op het vmbo. 38% voelt zich (zeer) vaak gestrest door school of huiswerk. Andere gebieden waarop jongeren veel stress ervaren zijn de thuissituatie (9%), eigen problemen (15%), wat anderen van hem of haar vinden (16%) en de combinatie van alles wat de jongere moet doen (33%).

Het percentage jongvolwassenen (16-25 jaar) in de gemeente Bloemendaal dat zich vaak gestrest voelt is 43%. Dat is lager dan het regionale (47%) en landelijke (48%). Waar voelen jongvolwassenen zich gestrest over? Met name studie en school (34%), alles wat hij/zij moet doen (28%), eisen aan zichzelf (27%) en verwachtingen van anderen (19%)¹⁵.

Psychische klachten

Uit **tabel 26** blijkt dat volwassen inwoners van de gemeente Bloemendaal veel minder psychische klachten hebben (14,9%) dan regionaal en landelijk het geval is (respectievelijk 19,5% en 21,5%). Het percentage daalt verder met de leeftijd: in Bloemendaal heeft 9,6% van de 65-plussers last van psychische klachten. Het regionale en landelijke percentage is respectievelijk 13% en 14,7% (**tabel 27**).

Van de leerlingen in Bloemendaal heeft 28% psychische klachten, waaronder depressieve klachten (tabel 41). Deze percentages komen zo goed als overeen met het regionale en landelijke gemiddelde. Daarbij zien we meer klachten bij meisjes dan bij jongens en meer psychische klachten bij vierdeklassers dan bij tweedeklassers.

Tabel 41	Nederland	Regio Kennemerland	Gemeente Bloemendaal
Psychische klachten scholieren (12-16 jaar)			
2013	-	23%	21%
2019	-	23%	22%
2021	27%	29%	28%
Bron: Jeugdmonitor/EMOVO 2013-2201			

Het percentage jongvolwassenen (16-25 jaar) uit Bloemendaal met - lichte en ernstige - psychische klachten bedroeg in 2022 21%. Dit komt in grote lijn overeen met het regionale percentage. Wel zien we daarbij dat het percentage jongvolwassenen in Bloemendaal met ernstige klachten (10%) hoger is dan het regionale gemiddelde (8%).¹⁶

Prestatiedruk

Tabel 42 toont het percentage kinderen (8-11 jaar) in de gemeente Bloemendaal dat (heel) vaak prestatiedruk ervaart. We zien dat dit percentage hoger is dan in de regio. Hetzelfde geldt voor de jongeren van 12-16 jaar (scholieren) in de gemeente Bloemendaal. Ook bij hen is sprake van een hogere prestatiedruk - vanuit henzelf of opgelegd door anderen - dan geldt voor de regio.

Tabel 42	Regio Kennemerland	Bloemendaal
Prestatiedruk		
8-11 jaar	14%	19%
12-16 jaar	44%	46%
Bron: Kindermonitor GGD, Jeugdmonitor 2021		

Eenzaamheid

Eenzaamheid is een vaak genoemd probleem in Nederland. In 2022 gaf circa 50% van de volwassenen in Nederland aan eenzaam te zijn; 14% voelt zich sterk eenzaam. Dit is een aanzienlijke toename in een periode van 10 jaar: in 2012 voelde 39% van de Nederlandse bevolking zich eenzaam en 8% zich sterk eenzaam. Eenzaamheid komt bij volwassenen iets vaker voor bij mannen dan bij vrouwen. Maar bij sterke eenzaamheid

¹⁵ Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen, 2022

¹⁶ Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen, 2022

zijn er nauwelijks verschillen. Eenzaamheid neemt daarbij toe met de leeftijd. Ouderen van 85 jaar en ouder voelen zich eenzamer dan ouderen van 75 tot en met 84 jaar.

Eenzaamheid laat zich het meest voelen als de kwaliteit van relaties tekortschiet. Twee belangrijke vormen van eenzaamheid zijn: sociale eenzaamheid en emotionele eenzaamheid. Emotionele eenzaamheid ontstaat als iemand een emotioneel hechte band mist met een vriend(in) of partner met wie lief en leed gedeeld kan worden. Als iemand zich sociaal eenzaam voelt, mist iemand contacten met kennissen, collega's buurtgenoten of mensen met dezelfde belangstelling.

Als iemand in de loop van jaren steeds verder vereenzaamt, heeft dat gevolgen voor het gevoel van welbevinden, de gezondheid, de (financiële) zelfredzaamheid, de sociale participatie en de arbeidsparticipatie. De groep mensen die ernstig vereenzaamd is, is een diverse groep. Soms gaat het om mensen met chronische beperkingen, soms zijn mensen door omstandigheden vereenzaamd. Vaak speelt er een verwevenheid van problemen, zoals armoede, psychische problemen, (gezondheid)beperkingen.

In de volgende tabellen treft u de cijfers voor de gemeente Bloemendaal aan. We vergelijken deze met de regionale en landelijke cijfers. We zien daarbij in **tabel 43** dat de sociale en emotionele eenzaamheid - lokaal, regionaal en landelijk - is toegenomen sinds 2020. Waarschijnlijk zien we de gevolgen van de coronapandemie.

Voor zowel de sociale als de emotionele eenzaamheid zijn de Bloemendaalse percentages aanzienlijk lager dan het regionale en landelijke gemiddelde (**tabel 43**).

Tabel 43	Nederland	Regio Kennemerland	Gemeente Bloemendaal
Eenzaamheid 18-plussers			
Sociale eenzaamheid			
2016	31%	30%	26%
2020	30%	29%	23%
2022	35%	34%	27%
Emotionele eenzaamheid			
2016	23%	20%	16%
2020	28%	28%	21%
2022	30%	30%	24%
Bron: Gezondheidsmonitor GGD 2016-2022			

Ook als we kijken naar de volwassen inwoners waar sprake is van ernstige vereenzaming, dan zien we dat het percentage van de gemeente Bloemendaal onder de gemiddelde regionale en landelijke percentages scoort. (tabel 44). Relatief gezien heeft Bloemendaal de minste inwoners waarbij sprake is van ernstige vereenzaming. Bloemendaal neemt landelijk plek 9 in als wordt gekeken in welke gemeenten de inwoners zich het minst ernstig eenzaam voelen.¹⁷

In absolute aantallen betreft het echter circa 1.800 volwassen inwoners. Uit **tabel 44** blijkt dat - lokaal, regionaal en landelijk - sprake is van een aanzienlijke stijging van de percentages per 2020. Het lijkt dat we ook hier de gevolgen van de coronapandemie zien.

Dat zien we ook bij het percentage 65-plussers dat zich ernstig eenzaam voelt. In 2022 zien we dat de lokale en regionale percentages ongeveer gelijk zijn. Het percentage voor Nederland ligt hoger (**tabel 45**).

Voor scholieren (12-16 jaar) zien we voor de gemeente Bloemendaal een relatief positief beeld voor wat betreft ernstige eenzaamheid (**tabel 46**).

¹⁷ Bron: Bureau Louter, gebaseerd op onderzoek van GGD en RIVM.

Tabel 44		Zeer eenzaam
Eenzaamheid 18-plussers		
2016	Bloemendaal	6%
	Regio Kennemerland	9%
	Nederland	10%
2020	Bloemendaal	6%
	Regio Kennemerland	11%
	Nederland	11%
2022	Bloemendaal	10%
	Regio Kennemerland	14%
	Nederland	14%
Bron: Gezondheidsmonitor GGD 2016-2022		

Tabel 45		Zeer eenzaam
Eenzaamheid 65-plussers		
2016	Bloemendaal	6%
	Regio Kennemerland	9%
	Nederland	9%
2020	Bloemendaal	8%
	Regio Kennemerland	10%
	Nederland	10%
2022	Bloemendaal	11%
	Regio Kennemerland	11%
	Nederland	14%
Bron: Gezondheidsmonitor GGD 2016-2022		

Tabel 46		Ernstig eenzaam (vaak tot altijd in de maand voor het onderzoek)
Eenzaamheid scholieren, 2021		
	Bloemendaal	6%
	Regio Kennemerland	10%
	Nederland	10%
Bron: Jeugdmonitor GGD		

Tabel 47 toont per dorpskern in Bloemendaal het percentage inwoners van 65 jaar en ouder aan waarbij sprake is van ernstige eenzaamheid. Het betreft het **peiljaar 2020**. De dorpskernen Aerdenhout en Overveen scoren daarbij het laagst.

Tabel 47	Bloemendaal	Overveen	Aerdenhout	Vogelenzang	Bennebroek
Ernstig eenzame inwoners 65-plus per dorpskern, 2020					
	8,3%	6,4	6,2	8,4	8,5
Bron: RIVM					

Meest voorkomende ziekten en doodsoorzaken

Kijken we naar ziektegroepen, dan overlijden de meeste mensen in Nederland aan een vorm van kanker (met name lonkanker) en goedaardige tumoren (28%) en hart- en vaatziekten (22%). Hierna vormt dementie de belangrijkste doodsoorzaak (9%).¹⁸

Welke ziekten vallen op in de gemeente Bloemendaal?

In het Regiobeeld Kennemerland (juli 2023) wordt aangegeven of gemeenten in negatieve zin afwijken voor wat betreft de kans voor inwoners op het krijgen van verschillende soorten kanker. Voor de gemeente Bloemendaal blijkt dat - op basis van een 10-jarig gemiddelde - het geval te zijn voor huidkanker. Inwoners van de gemeente Bloemendaal hebben 50% meer kans op het krijgen van deze vorm van kanker dan het landelijke gemiddelde. Huidkanker is gerelateerd aan UV-straling (zongedrag) en aan genetische factoren. Ook hoofdhalshkanker komt in de gemeente Bloemendaal meer voor dan landelijk: hierbij is sprake van een grotere

¹⁸ Bron: www.vzinfo.nl. Peiljaar 2021

kans van 15-30%. Deze vorm van kanker is gerelateerd aan roken, alcoholgebruik en blootstelling aan het humaan papillomavirus (HPV)¹⁹.

Dementie

Leeftijd is de belangrijkste risicofactor voor dementie. De kans op dementie neemt sterk toe met de leeftijd. Ter illustratie de percentages voor Nederland als geheel:

- 5% van de 65-minners heeft dementie
- Ruim 8% van de 65-plussers heeft dementie
- Ruim 25% van de 80-plussers heeft dementie
- Ruim 40% van de mensen boven de 90 jaar heeft dementie.

Mede omdat vrouwen ouder worden zien we dat zij meer dan mannen te maken krijgen met de ziekte: 1 op de 3 vrouwen krijgt dementie. Bij mannen is deze verhouding 1 op de 7.²⁰

Dementie is de snelst groeiende doodsoorzaak in Nederland. Het wordt gekenmerkt door een verzameling van verschijnselen, zoals geheugenverlies, moeite met aangeleerde vaardigheden en verandering van gedrag. Dementie is een verzamelnaam voor ruim vijftig ziektes. De meest voorkomende vorm van dementie - in circa 70% van de gevallen - is de ziekte van Alzheimer.

Gezien de vergrijzing ligt het in de lijn der verwachting dat het percentage inwoners met dementie in de gemeente Bloemendaal bovengemiddeld is. Die veronderstelling klopt. In Nederland heeft circa 1,5% van de bevolking een vorm van dementie. Het percentage in de gemeente Bloemendaal is hoger: circa 2,7%. Het percentage inwoners met een vorm van dementie in de gemeente Bloemendaal zal als gevolg van de verdergaande vergrijzing naar verwachting de komende jaren toenemen tot 2,8 % in 2030 en 3,2% in 2040. In **tabel 48** zijn de verwachte aantallen voor de gemeente Bloemendaal opgenomen (met een terugblik op 2020). De aantallen zijn gebaseerd op leeftijdsklassen, geslacht en de bevolkingsprognose.

Tabel 48	2020	2030	2040	2050
Dementieprognose Bloemendaal				
aantallen	640	680	800	890
Bron: Vektis (2022)				

Mensen leven gemiddeld 6,5 jaar met de diagnose dementie, waarbij de klachten en problemen toenemen. Circa 80% van de patiënten woont thuis. De ziekte heeft hiermee een grote impact op mantelzorgers. De ervaren belasting is voor de betreffende mantelzorgers relatief hoog: gemiddeld zorgen deze mantelzorgers 39 uur per week voor hun naaste. Dit staat gelijk aan een werkweek.

Valongevallen

In relatie met de Brede SPUK-regeling (onderdeel valtraining voor 65-plussers) verdienen valongevallen extra aandacht. Vallen is de meest voorkomende oorzaak van letsel bij ongeval bij ouderen. Het aantal ziekenhuisopnamen na valongevallen van 65-plussers is landelijk 142 per 10.000 inwoners. Voor Bloemendaal is dit cijfer hoger: 195 (peiljaar 2021). In meer dan de helft van de gevallen is sprake van een heup- of bekkenfractuur. In circa 10% van de gevallen was sprake van hersenletsel. Kijken we naar het geschatte percentage inwoners van 65 jaar of ouder met een verhoogd valrisico dan is dat voor de regio Kennemerland circa 35%.

Mantelzorg ontvangen

In 2022 kreeg in Nederland ruim 13% van de vrouwen en 6% van de mannen van 55 jaar of ouder mantelzorg, zoals begeleiding of vervoer naar een arts of kapper, of hulp in het huishouden. Onder vrouwen van 75 jaar of

¹⁹ Bron: Kankeratlaswettelijk

²⁰ Bron: www.vzinfo.nl

ouder kreeg 31% mantelzorg. Voor mannen is sprake van 12%. Ruim de helft van de mannen en vrouwen gaf aan de mantelzorg te krijgen van hun kinderen. Dit meldt het CBS op basis van de gezondheidsenquêtes van 2021 en 2022.

Mantelzorg is niet betaalde zorg die iemand krijgt van een bekende uit de omgeving, zoals een partner, ouder, kind, buur of vriend. Het aantal uren mantelzorg dat mannen en vrouwen in Nederland kregen was gemiddeld 17 uur per week in 2022. Zowel het percentage mensen dat mantelzorg kreeg als het aantal uren mantelzorg was nagenoeg hetzelfde als in 2016.

In de volgende tabel treft u het percentage inwoners van de gemeente Bloemendaal aan dat mantelzorg ontvangt. We zien hierbij een daling ten opzichte van 2020, waarmee Bloemendaal nu op het niveau van de regio Kennemerland is beland.

Tabel 49	Nederland	Regio Kennemerland	Gemeente Bloemendaal
Inwoners van de gemeente Bloemendaal die mantelzorg ontvangen			
2016	14%	13%	16%
2020	14%	14%	16%
2022	13%	14%	14%
Bron: Gezondheidsmonitor 2016-2022			

Mantelzorg geven

Het CBS definieert mantelzorg als zorg die iemand geeft aan een bekende uit zijn of haar omgeving als deze persoon voor langere tijd ziek, hulpbehoevend of gehandicapt is. De mantelzorg moet daarbij minimaal 3 maanden duren, of het moet gaan om minimaal 8 uur zorg per week. Volgens het CBS geven meer vrouwen (15%) dan mannen (10%) mantelzorg. Dit komt vooral doordat vrouwen vaker zorgen voor hulpbehoevende naasten (zoals een ouder of schoonouder) dan mannen. Gemiddeld werd er door mantelzorgers in 2022 11,8 uur mantelzorg per week gegeven.²¹

In **tabel 26** zagen we dat - afgerond - 14% van de 18-plussers in de gemeente Bloemendaal langdurig en/of intensief mantelzorg geeft aan een naaste. Dat is in lijn met de regionale en landelijke gegevens. Waarbij we voor Bloemendaal een procentuele daling zien ten opzichte van de jaren 2016 en 2020.

Tabel 50	Nederland	Regio Kennemerland	Gemeente Bloemendaal
18-plussers die langdurig en/of intensief mantelzorg geven			
2016	14%	13%	16%
2020	14%	14%	16%
2022	13%	14%	14%
Bron: Gezondheidsmonitor 2016-2022			

Veel Nederlanders vinden het vanzelfsprekend om voor een naaste te zorgen. Maar het kan ook (te) zwaar zijn. Tabel 51 geeft aan welk percentage van de volwassen mantelzorgers die langdurig of intensief mantelzorg geven tamelijk zwaar, zeer zwaar tot overbelast zijn. Het betreft dus niet alle 18-plussers. We zien dat in de gemeente Bloemendaal de trend daalt, terwijl in Nederland en de regio sprake is van een stijging. Dat laat onverlet dat voor de gemeente Bloemendaal betekent dat sprake is een percentage van 2,24% van alle 18-plussers, die zwaar, c.q. overbelast zijn, door het geven van mantelzorg. In absolute aantallen betreft dit ongeveer 525 volwassenen.

²¹ De cijfers van het SCP wijken – door het gebruik van een ruimere definitie – af van de door ons gebruikte CBS cijfers.

Tabel 51	Nederland	Regio Kennemerland	Gemeente Bloemendaal
Zwaar belaste 18-plussers door langdurig en/of intensief mantelzorg geven			
2016	14%	14%	19%
2020	14%	14%	16%
2022	19%	17%	16%
Bron: Gezondheidsmonitor 2016-2022			

In **tabel 52** is het potentiële percentage jonge mantelzorgers opgenomen. Het betreft het percentage scholieren en jongvolwassene dat een gezinslid heeft met een ernstige ziekte, beperking of verslaving. Het percentage voor de gemeente Bloemendaal is daarbij onder het regionale gemiddelde.

Tabel 52	Regio Kennemerland	Gemeente Bloemendaal
Potentiële jonge mantelzorgers		
Mantelzorg scholieren	13%	10%
Mantelzorg jongvolwassenen (16-25 jaar)	6%	5%
Bronnen: EMOVO, 2021 Gezondheidsmonitor Jongvolwassen 2022		

In 2021 was het percentage mensen dat landelijk mantelzorg verleende met 21,1% het grootst in de leeftijdscategorie 55- tot en met 64-jarigen. Dit komt mogelijk doordat van deze groep mensen de ouders nog in leven zijn en tegelijkertijd vaak een zodanige leeftijd hebben dat ze meer gezondheidsklachten hebben. Daarna neemt het aantal mensen dat mantelzorg verleent af met de leeftijd. In de leeftijdscategorie 75-plussers verleent nog 11,1% mantelzorg.

Voor het verlenen van mantelzorg speelt een goede gezondheid een rol, maar deze lijkt minder belangrijk dan bij betaald werk of vrijwilligerswerk. De vraag naar zorg en de band met de hulpbehoevende bepalen of iemand mantelzorg geeft, evenals de morele verplichting om te zorgen.

Aantal vrijwilligers in Bloemendaal

Volgens de Corona Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2022 doet 24,9% van de volwassenen van 18 jaar en ouder in Nederland vrijwilligerswerk. Onder vrijwilligerswerk wordt verstaan: werk dat in georganiseerd verband onbetaald wordt uitgevoerd.

In **tabel 53** is opgenomen welk percentage van de volwassen inwoners in Bloemendaal zich als vrijwilliger inzet. Ter vergelijking treft u de gegevens van de overige gemeenten van de Veiligheidsregio Kennemerland aan.

De gemeente Bloemendaal scoort met 27% het hoogste percentage van de regiogemeenten. En zit daarmee in 2022 iets boven het landelijk gemiddelde. Opvallend daarbij echter is dat het percentage in 2020 in Bloemendaal - in afwijking van het regionale beeld - is toegenomen en er sprake is van een relatief grote daling van het percentage vanaf 2020. Opvallend is tevens de aanzienlijke daling van het aantal vrijwilligers in alle regiogemeente in 2022 in verhouding tot het jaar 2016. Het lijkt dat hier de gevolgen van de coronapandemie zichtbaar zijn.

Tabel 53	2016	2020	2022
Volwassenen dat vrijwilligerswerk verricht			
Gemeenten regio Kennemerland			
Beverwijk	20	18	17
Bloemendaal	31	34	27
Haarlem	24	21	22
Haarlemmermeer	26	21	18
Heemskerk	25	20	16
Heemstede	36	29	20
Uitgeest	27	21	22
Velsen	25	21	21
Zandvoort	22	20	20
Bron: CBS			

Inzet Wet maatschappelijke ondersteuning

In totaal maakt circa 6% van de inwoners (unieke cliënten) in de gemeente Bloemendaal gebruik van ondersteuning op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).

In **tabel 54** is per dorpskern van de gemeente Bloemendaal het percentage inwoners opgenomen dat gebruikmaakt van ondersteuning op grond van de Wmo – maatwerkvoorziening(en) - ten opzichte van het totaal aantal inwoners van de betreffende kern.

Daaruit blijkt dat de dorpskernen Bloemendaal en Bennebroek relatief veel gebruikers van Wmo-voorzieningen hebben. Dit zijn ook de kernen met de relatief meeste 65-plussers, zijnde de leeftijdsgroep die relatief gezien het meest gebruikmaakt van maatwerkvoorzieningen (zie **tabel 4 en 5**). De kernen Overveen en Aerdenhout scoren onder het gemiddelde qua Wmo gebruikers.

Tabel 54	Wmo gebruikers percentage
Gebruikers Wmo per dorpskern, 2022	
Bloemendaal	8,2%
Overveen	3,1%
Aerdenhout	3,3%
Vogelenzang	5,7%
Bennebroek	9,2%
Bron: CBS	

Kijken we naar de prognose voor de komende 5 jaar op grond van het Wmo Voorspelmodel van de Vng, dan is de verwachting dat de inzet van Wmo-ondersteuning in de gemeente Bloemendaal in 2027 met 10% ten opzichte van 2022 zal zijn toegenomen. Bij deze raming wordt uitgegaan van ongewijzigd beleid. Voor Nederland is in deze periode sprake van een toename van 12%. We merken als kanttekening op deze percentages geen beeld geven van de zorgzwaarte (en daarmee de kosten).

In vergelijking tot het jaar 2018 is voor de gemeente Bloemendaal per 2027 sprake van een toename van 16%.²² Voor geheel Nederland is over die periode sprake van een toename van 27%. Deze cijfers wijzen, zeker gezien de vergrijzing van Bloemendaal, op een combinatie van een sterke sociale basis, een hoge eigen regie van inwoners, een goed vormgegeven preventief beleid en een doelmatige toeleiding.

²² Bron: VNG Wmo Voorspelmodel

In 2022 gaf 87% van de respondenten aan de ondersteuning van de hulpvraag via het Loket Bloemendaal als passend te ervaren. 81% van de respondenten weet zich beter te redden door de ondersteuning. Dit zijn hoge percentages: we willen dit borgen en waar mogelijk verder door ontwikkelen.

Inzet Jeugdwet

In de gemeente Bloemendaal hebben circa 620 jongeren tot 18 jaar een vorm (of meerdere vormen) van jeugdhulp in natura. **Tabel 55** geeft per dorpskern het aantal jongeren met een vorm van jeugdhulp. De inzet in Bennebroek is, gelet op de leeftijdsamenstelling in deze kern, in verhouding hoog. Als kanttekening merken we op dat deze cijfers geen zicht geven op particulier ingekochte ondersteuning. Ook geeft het overzicht geen beeld van de zorgzwaarte.

Tabel 55	Aantallen per dorpskern
Jongeren met jeugdhulp in natura, 2022	
Bloemendaal (kern)	170
Overveen	120
Aerdenhout	105
Vogelenzang	75
Bennebroek	150
Gemeente Bloemendaal	620
Bron: CBS	

2.4 SAMENVATTING GEGEVENS

Als overzicht treft u in **Figuur 1** een samenvatting aan van de gegevens die in dit hoofdstuk zijn gepresenteerd.

FIGUUR 1: SAMENVATTING GEGEVENS

Demografische gegevens

- De gemeente Bloemendaal heeft in 2023 23.915 inwoners. De bevolking neemt tot 2040 toe tot circa 25.000.
- Er is sprake van lage geboortecijfers en hoge mortaliteitscijfers: de groei van de gemeente is het gevolg van een positief migratiesaldo.
- De vergrijzing in Bloemendaal (27,2% van de inwoners is 65-plusser) is een van de hoogste in Nederland en neemt tot 2040 verder toe (tot 31,8%).
- Er is verschil per dorpskern qua vergrijzing: in Overveen is de vergrijzing (aantal 65-plussers) het laagst en op het landelijk niveau (20%).
- Het aantal jongeren is relatief hoog (24,6% van de inwoners is 0-19 jaar). Ook hierbij zien we verschil in dorpskernen: Aerdenhout en Overveen hebben relatief veel jongeren.
- De middengroep (20-65 jaar) is in de gemeente Bloemendaal relatief gering (48,2%). Het landelijke percentage is 59%. Door deze relatief geringe middengroep is in de gemeente sprake van een grote grijze druk én een grote groene druk. De middengroep zal naar verwachting in de jaren tot 2040 verder afnemen tot 42,3%.

Sociaal economische gegevens

- De SES-WAO score van de gemeente Bloemendaal is met 0,358 een van de hoogste van Nederland. Er is hierbij verschil in dorpskernen, maar in alle dorpskernen van Bloemendaal is sprake van een (zeer) hoge SES.
- De gemeente Bloemendaal bevindt zich in de top van gemeenten in Nederland met de hoogst besteedbare inkomens.
- 47% van de huishoudens bevindt zich qua inkomen in inkomenskwintiel 5. In alle andere 4 inkomenskwintielen scoort Bloemendaal (ver) onder het landelijke gemiddelde.
- Het opleidingsniveau is in de gemeente Bloemendaal hoog. In bijna 60% van de huishoudens heeft de hoofdkostwinner (of partner) hoog onderwijs (HBO/WO) gevolgd; landelijk is dit 35,5%. Alle dorpskernen scoren aanzienlijk hoger dan het landelijke percentage.
- Van de inwoners van 16 jaar en ouder is naar verwachting in de gemeente Bloemendaal 4% laaggeletterd. Landelijk is dit percentage 12%. Het grootste deel van de laaggeletterden betreft in Bloemendaal 50-plussers.
- 4,3% van de huishoudens heeft geregistreerde problematische schulden. We zien hierbij nauwelijks verschillen per dorpskern.
- 4,3% van de huishoudens in de gemeente Bloemendaal zit onder of rond het sociaal minimum. 7,5% heeft een inkomen tot 120% van het sociaal minimum. We zien hierbij verschillen per dorpskern.

Gezondheid, welzijn en leefstijl

- Een relatief hoog percentage van de inwoners van de gemeente Bloemendaal ervaart de eigen gezondheid als (zeer) goed. Dit geldt voor alle leeftijdsgroepen.
- Er is relatief gezien weinig overgewicht en obesitas. In alle leeftijdsgroepen scoort Bloemendaal een aanzienlijk lager percentage dan de regionale en landelijke gemiddelden.
- De verschillende leeftijdsgroepen scoren relatief hoog op het voldoen aan de beweegrichtlijn en sporten veel. De sportbonddeelname is met 43,5% de hoogste van alle gemeenten in Nederland. Het gemiddelde percentage voor Nederland is 24%.
- De volwassen inwoners van Bloemendaal (inclusief 65-plussers) roken relatief weinig. Bij de jongvolwassenen is het percentage dat rookt gelijk aan de regionale en landelijke percentages.
- Het percentage volwassen inwoners met psychische klachten en stress is relatief gering. Dit geldt ook voor de leeftijdsgroep 65-plus. Bij scholieren zien we dat sprake is van een bovengemiddeld percentage (49%) dat stress ervaart. Het regionale percentage is 44%, het landelijke 47%.
- Onder kinderen (8-11 jaar) en jongeren (12-16 jaar) zien we een hogere prestatiedruk dan regionaal en landelijk.
- Een relatief gezien laag percentage van de volwassen inwoners van de gemeente Bloemendaal voldoet aan de alcoholrichtlijn (31,1%). Het regionale percentage is 40%, het landelijke 42,5%. Bij 65-plussers voldoet 37% aan de alcoholrichtlijn (regionaal 47,5% en landelijk 52%).
- Ook bij jongvolwassenen en scholieren zien we een relatief hoog percentage dat alcohol (overmatig) drinkt. Bij scholieren (jongeren 12-16 jaar) zien we ook een relatief hoog percentage bingedrinkers. Onder scholieren is in Bloemendaal tevens sprake van een relatief zeer hoog percentage hasj/wietgebruik (20%). Het percentage voor de regio is 10%.
- Het percentage volwassen inwoners dat mantelzorg krijgt bedraagt circa 14%. Dat is gelijk aan de regionale en landelijke percentages.
- Het percentage 18-plussers dat in de gemeente Bloemendaal mantelzorg geeft (13,9%) is ongeveer gelijk aan de regionale en landelijke percentages. De 65-plussers die mantelzorg geven in Bloemendaal zitten enigszins onder het regionale en landelijke percentage.
- Het percentage daarvan dat zwaar belast, c.q. overbelast is, is iets lager dan de regionale en landelijke percentages. In de gemeente Bloemendaal is naar verwachting sprake van ongeveer 525 inwoners die zwaar belast zijn (2,24%).
- Het percentage inwoners met dementie is in de gemeente Bloemendaal 2,7% (landelijk is dit 1,5%). Het percentage zal naar verwachting in Bloemendaal stijgen tot 3,2% in 2040.
- De inwoners van Bloemendaal hebben 50% meer kans op het krijgen van huidkanker dan landelijk het geval is. Ook zien we een verhoogde kans op hoofdhalshalkanker (15-30%).
- Het percentage volwassen inwoners dat vrijwilligerswerk doet is met 27% hoger dan de regionale cijfers en iets hoger dan het landelijk percentage (24,9%). Wel is in Bloemendaal sprake van een aanzienlijke daling van het aantal volwassenen dat vrijwilligerswerk doet sinds 2020 (34%).
- Relatief gezien scoort Bloemendaal onder gemiddeld bij het percentage volwassen inwoners (10%) en scholieren (6%) dat (zeer) eenzaam is. Het percentage 65-plusser dat zeer eenzaam is, is gelijk aan het regionale en landelijk percentage (11%). De gemeente Bloemendaal neemt landelijk plek 9 in van de gemeenten waar inwoners zich het minst eenzaam voelen.

3 HUIDIG BEELD EN AANDACHTSPUNTEN

De afgelopen jaren hebben we ons in Bloemendaal, in nauwe afstemming met onze samenwerkingspartners, ingezet voor een goed preventief beleid. Niet alleen op het vlak van gezondheidsbeleid, maar ook op andere terreinen zoals het brede sociale domein. Op dit moment kan worden geconcludeerd dat er in Bloemendaal sprake is van een goede basis.

Zo is de ervaren gezondheid in de gemeente Bloemendaal onder alle leeftijdsgroepen hoog. En scoort de gemeente op het gebied van gezondheid, welzijn en leefstijl op veel onderdelen in verhouding tot de landelijke en regionale cijfers bovengemiddeld. En vaak zelfs aanzienlijk beter. Zo zien we dat er relatief weinig overgewicht en ernstig overgewicht is (onder alle leeftijdsgroepen), een hoge veerkracht (ook bij ouderen) en een hoog percentage inwoners dat voldoet aan de beweegrichtlijn. Voor Bloemendaal geldt dat alle leeftijdsgroepen actief sporten: Bloemendaal is de gemeente met het hoogste percentage sportbondleden in Nederland. Kijken we naar de SES-WAO score voor de gemeente Bloemendaal dan is die zeer hoog: 0,358. De gemeente bevindt zich met deze score in de top van Nederland. Ook het opleidingsniveau van de inwoners van Bloemendaal is erg hoog evenals het inkomensniveau.

Natuurlijk zijn we verheugd met deze resultaten. Waar het goed gaat, is onze inzet de komende periode erop gericht om, samen met de inwoners en de diverse betrokken organisaties, de behaalde resultaten minimaal te borgen.

Waar we kansen voor verbetering constateren, ontwikkelen we door. En waar we aandachtspunten of hiaten in het aanbod zien, zetten we aanvullend in. Dat doen we integraal, met verbinding tussen onderwerpen, sectoren en domeinen. Waarbij we, waar mogelijk en van meerwaarde, maatwerk nastreven. Dit laatste betekent voor ons ook dat er sprake kan zijn van maatwerk per dorpskern. Zo verschillen de dorpskernen qua demografische samenstelling. Dat inzicht is voor ons van belang bij het beoordelen of voorzieningen in een bepaalde kern op dit moment in voldoende mate aanwezig zijn. Of om te bezien waar een activiteit het meest doelmatig uitgevoerd zou kunnen worden. Hiermee streven we naar een zo efficiënt mogelijke inrichting van de sociale basis.

Bij onze doorontwikkeling zorgen we voor - of dragen we bij aan - goed georganiseerde samenwerking en afstemming met de diverse partijen die bij hierbij een rol spelen. We betrekken natuurlijk onze inwoners bij deze doorontwikkeling. En waar het een meerwaarde heeft voor onze inwoners trekken we in samenwerking en/of afstemming met de overige gemeenten van de regio op. Dat doen we ook in de gevallen waarin een onderwerp inhoudelijk een regionale aanpak vereist. Bijvoorbeeld omdat de ketenpartners regionaal werkzaam zijn.

In de volgende hoofdstukken schetsen we onze plannen voor de inzet van de Brede SPUK-regeling. Dat doen we per hoofdthema en daarbinnen per onderwerp. Waarbij we de kansen die een integrale benadering met zich meebrengt optimaal benutten. We sluiten aan bij hetgeen we gerealiseerd hebben. Dat gaan we borgen. En we richten ons op de uitdagingen die uit de analyse van de gegevens naar voren zijn gekomen. Want naast de positieve gegevens en scores zien we ook aandachtspunten. Bij de uitvoering van de Brede SPUK-regeling geven we aan de (integrale) aanpak daarvan prioriteit. Waarbij we aansluiten bij de doelen van het GALA en het Sportakkoord II.

3.1 Aandachtspunten en inzet

➤ Vergrijzing en de consequenties daarvan

De gemeente Bloemendaal wordt demografisch gekenmerkt door een bevolkingssamenstelling die sterk afwijkt van de landelijke. Zo zijn er relatief veel jongeren onder de 20 jaar, is er een geringe middengroep (20-65 jaar) en zijn er veel inwoners van 65 jaar of ouder.

De gemeente is op dit moment met 27,2% 65-plussers een van de meest vergrijsde gemeenten van Nederland. En de vergrijzing zet zich naar verwachting de komende periode door, resulterend in een verwacht percentage van 31,8% 65-plussers in 2040. En 12,9% 80-plussers. De vraag naar zorg zal hierdoor verder toenemen, terwijl de arbeidsmarkt op dat gebied problemen kent en de zorgcapaciteit naar verwachting regionaal nog meer onder druk zal komen. Voor Bloemendaal geldt daarbij dat sprake is van een hoge demografische druk.

De vergrijzing betekent ook dat meer inwoners te maken gaan krijgen met ongezonde levensjaren. En met leeftijd (ouderdom) gerelateerde ziekten, zoals dementie. Op dit moment is het percentage Bloemendaalse inwoners met een vorm van dementie met 2,7% al relatief hoog, de verwachting is dat dit percentage verder stijgt tot 3,2% in 2040.

De doorgaande vergrijzing impliceert dat de vraag naar inzet van mantelzorgers verder zal toenemen. We zien de afgelopen jaren echter een afname van het percentage volwassenen dat in Bloemendaal langdurig en/of intensief mantelzorg geeft (van 16% in 2020 naar 14% in 2022). Op grond van de bevolkingsontwikkeling is echter de verwachting dat het mantelzorgpotentieel de komende jaren verder af zal nemen. Bij de mantelzorgers in Bloemendaal zien we op dit moment ook dat 16% van hen zwaar belast is.

De trend van verdere vergrijzing betekent naar verwachting ook een toenemende vraag naar meer ondersteuning vanuit de sociale basis en naar meer inzet vanuit vrijwilligerswerk. Dit terwijl het percentage vrijwilligers in de gemeente Bloemendaal op dit moment relatief weliswaar hoog is, maar de afgelopen 2 jaar is afgenomen.

Dit betekent dat we - naast het borgen van het gerealiseerde - mede met inzet van de SPUK-regeling aanvullend willen inzetten op:

- Bevorderen gezonde leefstijl van 65-plussers
- Activiteiten ten behoeve van het (fysiek en mentaal) vitaal houden van ouderen
- Versterken van de sociale basis
- Versterken van de mantelzorgondersteuning
- Vergroten van het vrijwilligerspotentieel

Hiermee willen we in de periode 2024 t/m 2026 het volgende realiseren:

- De positieve resultaten die we op dit moment zien minimaal handhaven
- Het percentage mantelzorgers dat zich zwaar belast voelt laten afnemen
- De sociale basis zodanig versterken dat de vraag naar zorg minder stijgt dan verwacht
- Het aantal vrijwilligers laten stijgen tot het niveau van 2020 (van 27% naar 34% van de volwassen inwoners)
- Het percentage 65-plussers dat ernstig eenzaam is, laten dalen tot het niveau van 2020 (van 11% naar 8%)

➤ **Jongeren: middelengebruik, stress en prestatiedruk**

Bloemendaal kent een relatief hoog percentage jongeren (0 t/m 18 jaar): 24,5%. Deze leeftijdsgroep zal tot 2040 naar verwachting relatief iets verder toenemen. Ook bij jongeren zien we veel positieve cijfers in de diverse gezondheidsmonitors. Maar we zien ook aandachtspunten. Het percentage volwassen inwoners met psychische klachten en stress is in Bloemendaal relatief gering. Bij scholieren (12-16 jaar) zien we echter dat sprake is van een bovengemiddeld percentage (49%) dat stress ervaart. Het regionale percentage is 44%.

Onder kinderen (8-11 jaar) en jongeren (12-16 jaar) zien we een hogere prestatiedruk dan regionaal en landelijk. Onder scholieren is in Bloemendaal sprake van een relatief zeer hoog percentage hasj/wietgebruik (20%). Het percentage voor de regio is 10%.

Dit betekent dat we - naast het borgen van het gerealiseerde - mede met behulp van de SPUK-regeling aanvullend inzetten op:

- Kansrijke interventies en programma's die bijdragen aan het verminderen van het middelengebruik (hasj/wiet) van scholieren (12-16 jaar)

- Kansrijke interventies en programma's die bijdragen aan het verminderen van stress bij jongeren
- Kansrijke interventies en programma's die bijdragen aan het verminderen van (negatieve) prestatiedruk bij kinderen en jongeren.

Hiermee willen we in de periode 2024 t/m 2026 het volgende realiseren:

- De positieve resultaten die we op dit moment zien minimaal handhaven
- Het percentage scholieren (12-16 jaar) dat middelen gebruikt verminderen tot het regionale percentage of lager
- Het percentage scholieren dat stress ervaart verminderen tot het regionale percentage of lager
- Het percentage kinderen (8-11 jaar) dat een negatieve prestatiedruk ervaart verminderen tot het regionale percentage of lager
- Het percentage scholieren (12-16 jaar) dat een negatieve prestatiedruk ervaart verminderen tot het regionale percentage of lager

➤ **Alcoholgebruik**

Het gebruik van alcohol is in Bloemendaal erg hoog en ruim boven regionale en landelijke gemiddelden. Dit zien we onder alle leeftijdsgroepen. Een laag percentage van de volwassen inwoners van de gemeente Bloemendaal voldoet aan de alcoholrichtlijn (31,1%). Omgekeerd betekent dit dat 68,9% van de volwassenen in Bloemendaal elke dag minimaal een glas alcohol drinkt. Dit percentage is sinds 2016 niet gedaald. Ook bij jongvolwassenen (16-25 jaar) en scholieren (12-16 jaar) zien we een relatief hoog percentage dat alcohol (overmatig) drinkt. Bij scholieren zien we ook een hoog percentage bingedrinkers (27%). Regionaal is sprake van 20%.

Ook het aantal overmatige en zware drinkers is in de gemeente Bloemendaal hoog. Het percentage overmatige drinkers is in 2022 circa 28% van de volwassenen. Voor de jongvolwassenen (16-25 jaar) is dit percentage 30%.

Het percentage 16-25 jarigen waarvan vrienden het normaal vinden om op een avond meer dan 10 glazen alcohol te drinken is met 47% aanzienlijk hoger dan het regionale percentage (33%). Kijken we naar het percentage kinderen (0-11 jaar) waarvan de ouders geen alcohol drinken of dat niet doen in het bijzijn van hun kind, dan is dat met 12% aanzienlijk lager dan het regionale percentage (Voor ons betekent dit dat we - naast het borgen van het gerealiseerde - aanvullend gaan inzetten op inzet die bijdraagt aan:

- Het verminderen van alcoholgebruik onder alle leeftijdsgroepen
- Het vergroten van de bewustwording van de gevolgen van (overmatig) alcoholgebruik

Hiermee willen we in de periode 2024 t/m 2026 het volgende realiseren:

- Het percentage volwassen inwoners dat voldoet aan de alcoholrichtlijn laten toenemen tot het regionale percentage of hoger
- Het percentage scholieren dat alcohol drinkt verminderen tot het regionale percentage of lager
- Het percentage scholieren dat doet aan bingedrinken (27%) zoveel mogelijk verminderen

Overige inzet

In het bovenstaande hebben we de aandachtspunten opgenomen waar we op grond van de data op gaan richten. Dat betekent echter niet dat we ons daartoe beperken. Ook bij onderwerpen waarop we in verhouding tot de regio of Nederland beter scoren kan de problematiek nog altijd veel inwoners raken. Of veel impact hebben. Ook dan gaan we daar aanvullend op inzetten. Een voorbeeld hiervan is eenzaamheid. En financiële beperkingen.

Monitoring

Bij de van toepassing zijnde Gezondheidsmonitors bezien we of we de gewenste resultaten hebben bereikt.

Onze doelen

In het bovenstaande hebben we de aandachtspunten voor de komende periode geschetst en aangegeven wat we met interventies, programma's en activiteiten in dat kader willen realiseren. Dit gaan we doen binnen de door ons gestelde algemene doelen:

- We stimuleren gezond gedrag en gezondheidsvaardigheden
- We zorgen voor een gezonde omgeving
- We stimuleren dat mensen meedoen in de maatschappij
- We zorgen voor een goed toegankelijk aanbod in de dorpskernen

Waarbij onze **ambitie** is dat:

alle inwoners van de gemeente Bloemendaal - met en zonder beperking - gezond en veilig opgroeien en vitaal ouder kunnen worden. En iedereen kan participeren in de samenleving, zoveel mogelijk op eigen kracht of met ondersteuning uit het sociale netwerk en de sociale basis.

Wat is het beschikbare?

Voor de uitvoering van activiteiten die vallen onder het Thema Sport en Bewegen is via de Brede SPUK-regeling het volgende bedrag op jaarbasis beschikbaar. De bedragen zijn per onderdeel voor 15% uitwisselbaar.

	2023 (reeds toegekend)	2024	2025	2026
a. Lokaal Sportakkoord	€ 10.556	€ 10.556	€ 10.556	€ 8.116
b. Brede Regeling Combinatiefuncties	€ 72.675	€ 72.675	€ 72.675	€ 70.207
Totaal budget	€ 83.231	€ 83.231	€ 83.231	€ 78.323

4.1 LOKAAL SPORTAKKOORD**Wat doen we al?**

In de zomer van 2018 is het Nationaal Sportakkoord I gesloten. Het rijk, NOC/NSF, sportbonden, VNG en tal van maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven commiteerden zich hiermee aan het gezamenlijk versterken van de sport en het optimaal benutten van de maatschappelijke kracht van sport. Dat lukt alleen als daar lokaal ook uitvoering aan wordt gegeven. Van 2018 tot 2022 kreeg elke gemeente de mogelijkheid om stimuleringsbudget aan te vragen voor het tot stand brengen van een lokaal sportakkoord en initiatieven te ondersteunen. De gemeente Bloemendaal heeft daar gebruik van gemaakt, resulterend in het Lokaal Sportakkoord Bloemendaal.

Sportakkoord Bloemendaal

Zestien Bloemendaalse sportverenigingen en zorg- en welzijnsorganisaties hebben in juni 2020 met de gemeente Bloemendaal het Sportakkoord Bloemendaal ondertekend. Het akkoord beschrijft de doelen en ambities die gezamenlijk worden nagestreefd.

De 2 **ambities** waarbij op grond van het Sportakkoord Bloemendaal wordt ingezet zijn:

- het bevorderen van inclusief sporten en bewegen met een focus op de leeftijdsgroep 65 jaar en ouder;
- het komen tot vitale sport- en beweegaanbieders: alle verenigingen zijn vitaal, gezond en toekomstbestendig.

Nadruk hierbij lag op het stimuleren van:

- initiatieven die meer, voornamelijk oudere, inwoners aan het sporten en bewegen krijgen;
- het realiseren van vitale en gezonde sportverenigingen, waarbij er ook aandacht is voor de rol die zij spelen in het creëren van een gezonde omgeving;
- een impuls aan nieuwe en structurele samenwerking tussen verschillende partijen in Bloemendaal. Niet alleen uit de sport, maar ook uit andere sectoren.

Herijking Sportakkoord Bloemendaal

Voor de periode 2023 t/m 2026 is het Nationaal Sportakkoord II van toepassing. Dit akkoord, dat nadrukkelijk een continuering van het Sportakkoord I is, versterkt de basis die in het eerste akkoord is gelegd. Het gaat om doorgaan met wat werkt, stoppen met hetgeen te weinig resultaat oplevert en toevoegen wat niet kan ontbreken. Het gaat bijvoorbeeld om het inzetten op het vergroten van de maatschappelijke waarde van sport.

In juni 2023 dienden gemeenten naar aanleiding van het Nationaal Sportakkoord II een herijking in te dienen van hun de lokale sportakkoorden. Voor de gemeente Bloemendaal heeft deze herijking niet geleid tot wijziging van de ambities en doelen. Aan de gestelde voorwaarden (waaronder het werken met een kernteam) werd reeds voldaan.

Wat gaan we doen?

We blijven ons, met onze samenwerkingspartners, inzetten voor het realiseren van de doelstellingen die in het Sportakkoord Bloemendaal zijn opgenomen. De middelen die worden ingezet zijn ter stimulering van het sporten van alle doelgroepen (inclusief sporten), met een speciale inzet voor 65-plussers. In Bloemendaal wordt door 65-plussers relatief meer dan regionaal en landelijk gesport en bewogen. Dat willen we in ieder geval continueren. De inzet voor deze leeftijdsgroep vinden we van belang gelet op de gezondheidswinst die hiermee behaald kan worden, zowel op fysiek als op mentaal vlak. Daarnaast zien we sport ook als instrument voor al onze inwoners - met en zonder beperking - om te blijven meedoen in de maatschappij. We zien hier tevens de verbinding met het verminderen van sociale eenzaamheid onder de diverse leeftijdsgroepen, waaronder 65-plussers.

De focus die we leggen op 65-plussers is van belang gelet op de huidige vergrijzing in Bloemendaal én feit dat de vergrijzing de komende jaren verder doorgaat. We willen de huidige hoge sportdeelname van de 65-plussers borgen en zo mogelijk uitbreiden. Dat kan bij de traditionele sportverenigingen, maar ook via sport- en beweegactiviteiten in buurthuizen. Of via initiatieven in een wooncomplex als Oldenhove, waar een mix van doelgroepen gehuisvest is en tevens door diverse partijen activiteiten voor de buurt worden aangeboden. Op deze wijze kan een bijdrage worden geleverd aan het versterken van de sociale basis in de gemeente. En een verdere samenwerking worden gerealiseerd tussen partijen uit de zorg, het welzijnswerk en de sport.

Natuurlijk streven we niet alleen naar een verhoging van de sportdeelname 65-plussers: we willen alle inwoners - ook de kwetsbare doelgroepen - meer dan al het geval is laten sporten en bewegen. Inclusief sporten betekent voor ons ook dat we inwoners die door financiële belemmeringen niet sporten die mogelijkheid wel willen bieden. Dit via onder andere het minimabeleid. We zetten daar onze communicatie al op in, maar gaan na of we op dat vlak een nadere verbetering kunnen realiseren. Dit speelt ook voor het bereiken van laaggeletterden en inwoners met een licht verstandelijke beperking.

Onze tweede doelstelling is het versterken van de sport- en beweegaanbieders. Dit draagt bij aan het faciliteren van het sporten en bewegen door onze inwoners en aan het behouden van een goede gezondheid. En aan het zo mogelijk vermeerderen van de levensjaren die in gezondheid worden doorgebracht.

Ook hier zien we nadrukkelijk de meerwaarde van sport - en van de sport- en beweegaanbieders - voor de maatschappelijke participatie van onze inwoners. Zo kan sporten bijdragen aan het opbouwen van vriendschappelijke relaties en aan het verminderen van sociale eenzaamheid. We zien hier tevens mogelijkheden om het aantal vrijwilligers in Bloemendaal te laten stijgen. Waarbij we vrijwilligerswerk niet alleen zien als van belangrijk voor de inzet van de sportverenigingen en beweegaanbieders, maar óók als meerwaarde voor de vrijwilliger zelf. Vrijwilligerswerk is immers meedoen in de maatschappij.

Sporten voor ouderen en kwetsbare doelgroepen vindt vaak op een ander momenten plaats dan het reguliere sportaanbod: overdag en op werkdagen in plaats van in het weekend en op avonden. Dit vraagt van verenigingen om daarin mee te bewegen in het toekomstbestendig zijn. Een zelfde flexibiliteit wordt gevraagd bij de ondersteuning van inwoners die sporten op basis van een Gezonde Leefstijl Interventie (zie paragraaf 5.4).

Het feit dat het Sportakkoord Bloemendaal is ondertekend door partijen uit verschillende domeinen is een belangrijke meerwaarde. Een dergelijke samenwerking biedt kansen voor nieuwe activiteiten, niet alleen binnen het kader van het Sportakkoord, maar ook daarbuiten. Bijvoorbeeld in de versterking van de sociale basis van Bloemendaal. Of bij het aanbieden van valtraining voor 65-plussers (zie paragraaf 5.5). Op deze wijze wordt een integrale aanpak vanuit verschillende disciplines gerealiseerd.

Sportsupport Kennemerland speelt een belangrijke coördinerende rol bij de uitvoering van het Sportakkoord Bloemendaal. Deze organisatie is tevens coördinerend bij de uitvoering van de Brede Regeling Combinatiefuncties. Op deze wijze is sprake van een natuurlijke verbinding tussen de twee onderdelen van het Hoofdthema Sport, bewegen en cultuur.

Voorafgaand aan de opstelling van het Sportakkoord is via een enquête aan inwoners gevraagd naar hun beweegredenen om al dan niet (weer) te gaan te sporten. Zodat daar rekening mee kon worden gehouden bij de uitvoering van projecten en activiteiten. Dit participeren van de inwoners - of van specifieke doelgroepen - wordt bij onze monitoring van het akkoord voortgezet.

Hoe gaan we het budget inzetten?

In de periode 2020-2022 was op jaarbasis een stimuleringsbijdrage beschikbaar van € 20.000. Dit is jaarlijks ingezet als uitvoeringsbudget voor het financieren van activiteiten die bijdragen aan de doelstellingen en ondergebracht in een stimuleringsregeling onder budgetregie van Sportsupport Kennemerland. Deze wijze van financieren continueren we in de periode van de Brede SPUK-regeling. We blijven daarbij jaarlijks monitoren en evalueren. En we sturen waar nodig, in samenwerking met onze partners en op basis van de ervaringen vanuit de participatie, bij.

4.2 BREDE REGELING COMBINATIEFUNCTIES

Wat doen we al?

Bloemendaal maakt al geruime tijd, met inzet van rijksmiddelen en cofinanciering, gebruik van de inzet van combinatiefunctionarissen. De functionarissen zijn als buurtsportcoaches ondergebracht bij Sportsupport Kennemerland als werkgever. Dit betreft 9 buurtsportcoaches (4,5 fte). Daarnaast wordt 1,2 fte ingezet voor kunst en cultuur (2 functionarissen). In totaal is daarmee sprake van een inzet in de gemeente Bloemendaal van 5,7 fte.

De inzet van de coaches is gericht op activiteiten voor specifieke doelgroepen als jeugd, ouderen en mensen met een beperking (lichamelijk of verstandelijk) of een chronische aandoening. Maar ook op personen met overgewicht. Of met een migratieachtergrond (zoals statushouders).

De buurtsportcoaches ondersteunen sportverenigingen bij het opzetten van activiteiten, zorgen voor draagvlak binnen de vereniging en zorgen ervoor dat activiteiten door de vereniging met hun vrijwilligers worden uitgevoerd. Zij adviseren (vak)leerkrachten over het thema sport en bewegen (onder schooltijd), organiseren en begeleiden buitenschools aanbod op scholen (zoals toernooien) en ondersteunen scholen bij de ontwikkeling van beleid met betrekking tot sport- en bewegen. Ook verwijzen zij leerlingen door naar sportaanbod in de gemeente.

De coaches adviseren en ondersteunen bij sportverenigingen het (vrijwillig) kader en zorgen voor het promoten van inclusief sporten bij sportaanbieders. Zij dragen bij aan het realiseren van een veilig sportklimaat en een goed pedagogisch sportklimaat. En aan de bevordering van de samenwerking tussen de sportverenigingen. Door het intensief inzetten op samenwerking met maatschappelijke organisaties kunnen de coaches breed worden ingezet in de Bloemendaals samenleving. De coaches spelen hiermee een belangrijk rol om de doelstellingen van het Sportakkoord Bloemendaal te kunnen realiseren.

Vanuit de functionarissen (sport en cultuur) zien we een goede verbinding met het primair en voortgezet onderwijs, het welzijnswerk, de gezondheidszorg (fysiotherapeuten), het ouderenwerk, de kinderopvang. En met Vluchtelingenwerk. Dit laatste is in 2022 versterkt door de inzet en het meedenken qua inrichting van buurtsportcoaches op locaties waar statushouders gehuisvest worden en locaties waar Oekraïners worden opgevangen. Ook hierbij is sprake van de maatschappelijk meerwaarde van sport en van cultuur

Wat gaan we doen?

De inzet van de combinatiefunctionarissen, c.q. buurtsportcoaches continueren we. We borgen daarbij wat goed gaat. We willen de hoge sport- en bewegingspercentages in de gemeente Bloemendaal minimaal handhaven. En waar mogelijk uitbreiden.

We gaan in afstemming met Sportsupport Kennemerland aanvullend sport- en beweegactiviteiten in de verschillende dorpskernen van de gemeente aanbieden. Waarbij we per kern nagaan op welke leeftijdsgroepen of doelgroepen de activiteiten worden gericht. Dit doen we niet alleen om het sporten en bewegen te

stimuleren, maar ook omdat dergelijke activiteiten kunnen bijdragen aan de sociale cohesie in de buurt en de versterking van de sociale basis. En daarmee kunnen bijdragen aan de vermindering van eenzaamheid. Per activiteit zal bezien worden welke samenwerkingspartijen participeren. Waarbij gedacht kan worden aan de inzet van het jongerenwerk en de dorpscoördinatoren van Welzijn Bloemendaal. Zodat maatwerk aan inwoners kan worden geboden en vervolgvactiteiten op verschillende terreinen kunnen worden ingezet.

Dit betekent dat we - in nauwe afstemming met Sportsupport Kennemerland - in de lijn van de doelstellingen van het Sportakkoord nog meer willen inzetten op de maatschappelijke waarde van sport. Hieronder valt voor ons ook de inzet van de pedagogische waarde van sport. In de nadere afspraken die we met Sportsupport Kennemerland gaan maken, leggen we ook de link met gezonde voeding. En kijken we op welke wijze we kunnen bijdragen aan het verminderen van de hoge prestatiedruk die jeugdigen ervaren en het verminderen van het alcoholgebruik. We maken daarbij gebruik van de goede samenwerkingsverbanden die de combinatiefunctionarissen hebben gerealiseerd met onder andere de scholen, de buitenschoolse opvang, de zorg en het welzijnswerk (waaronder het jongerenwerk). Ook zetten we in op het signaleren van jonge mantelzorgers.

In overleg met Sportsupport Kennemerland gaan we in het laatste kwartaal van 2023 afspraken maken over de concrete inzet van de coaches per 2024. We willen daarmee realiseren dat er een aanbod wordt opgezet, gericht op de diverse leeftijdsgroepen en doelgroepen binnen de gemeente. Met een doorontwikkeling gericht op het plaatsen van sport in het hart van het sociaal domein. Waarbij wordt gekeken naar de concrete invulling per dorpskern. Hetzelfde gaan we doen met betrekking tot de inzet van de combinatiefunctionarissen gericht op cultuur. Ook daarvoor geldt dat we deze inzet niet alleen de cultuurparticipatie van onze inwoners willen vergroten, maar ook een maatschappelijke winst willen realiseren. Ook daarover gaan we in het laatste kwartaal van 2023 in overleg. In het overleg dat we gaan voeren, betrekken we tevens de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de participatie van de diverse doelgroepen.

Hoe gaan we het budget inzetten?

In de lijn met de huidige financiering benutten we de jaarlijkse bijdrage vanuit de Brede SPUK-regeling voor inzet ten behoeve van de functionarissen Brede Regeling Combinatiefuncties. We gaan daarbij jaarlijks monitoren en evalueren. En we sturen waar nodig bij.

5.1 TERUGDRINGEN GEZONDHEIDSACHTERSTANDEN

Gezondheidsverschillen ontstaan niet alleen door individuele leefstijlfactoren. Ook sociaaleconomische factoren zoals voldoende bestaanszekerheid, het volwaardig kunnen participeren in de samenleving, het beschikken over een sociaal netwerk, spelen een grote rol bij de mate van gezondheid en veerkracht die mensen ervaren. Gezondheidsproblemen zijn vaak het gevolg van achterliggende problematiek: werkloosheid, armoede en schulden.

De gemeente Bloemendaal wordt gekenmerkt door een zeer hoge SES-WAO score. De gemeente bevindt zich met deze score in de top van Nederland. Ook de verschillende dorpskernen hebben een (zeer) hoge SES. Dat betekent echter niet dat in de gemeente Bloemendaal geen sprake is van factoren die gezondheidsachterstand kunnen veroorzaken. En die op individueel niveau een lagere SES WAO score kunnen betekenen. Zo zien we dat 59,9% van de inwoners (15-75 jaar) van de gemeente Bloemendaal hoog onderwijs hebben gevolgd. Dat is aanzienlijk hoger dan het landelijke percentage van 35,5%. Maar ook Bloemendaal heeft inwoners met uitsluitend laag onderwijs. Hetzelfde geldt voor laaggeletterden. Het percentage laaggeletterden in de gemeente Bloemendaal is met 4% aanzienlijk lager dan het landelijke percentage. Maar dat laat onverlet dat we ons ook op hen willen richten. Ook zien we huishoudens (ruim 4%) waar sprake is van geregistreerde problematische schulden. En zien we dat 4% van de inwoners op of rond het sociaal minimum leeft (7,5% tot 120% van het sociaal minimum). We willen de komende periode prioriteit geven aan de ondersteuning van deze groepen. Omdat we denken dat daar gezondheidswinst valt te behalen

Wat doen we al?

We hebben een minimabeleid waarmee we ondersteuning bieden aan huishoudens met weinig of geen inkomen. Voor kinderen is er de mogelijkheid om een zwemlestoelage te krijgen, een bijdrage in de aanschaf van een fiets, of een bijdrage om mee te doen aan sport, cultuur (bijvoorbeeld muziekles) of een dagje uit. Ook voor volwassenen is sprake van de mogelijkheid voor bijdrage om mee te doen aan sport, cultuur of een dagje uit. Hiermee willen we iedereen de mogelijkheid bieden, ook bij een laag inkomen, om mee te doen in de maatschappij. We werken hierbij nauw samen met verschillende partijen, waaronder Welzijn Bloemendaal. Deze organisatie kan hulp bieden bij de aanvraag procedure.

Daarnaast wordt vanuit het maatschappelijk werk ingezet op de verplichte inzet vroeg signalering schulden Het maatschappelijke werk helpt tevens bij het oplossen van relatief kleine schulden. De schulddienstverlening voor inwoners van de gemeente Bloemendaal loopt via de gemeente Haarlem. Er is sprake van ondersteuning voor volwassenen, ondernemers en jongeren.

Wat gaan we doen?

We gaan ons richten op de inwoners die een verhoogd risico lopen op gezondheidsachterstanden. We richten ons daarbij de komende periode specifiek op de inwoners die laaggeletterd zijn en de huishoudens die financieel in een minder gunstige positie verkeren.

We gaan met de Intergemeentelijke Afdeling Sociale Zaken (IASZ) onderzoeken welke interventies en mogelijk aanvullende regelingen per 2024 getroffen kunnen worden om de verschillen in de toegang tot een gezonde leefstijl voor de genoemde doelgroepen mogelijk te maken.

Het effectief terugdringen van gezondheidsachterstanden begint bij begrijpelijke informatie. Zonder toegankelijke communicatie- en voorlichtingsmiddelen is de kans groot dat beleid weinig of geen impact heeft op mensen uit onder andere kwetsbare groepen (bijvoorbeeld laaggeletterden en mensen die de Nederlandse taal niet goed machtig zijn). Om gezondheidsverschillen te verkleinen en gezondheidsachterstanden te verminderen is het essentieel om alle mensen te bereiken en te betrekken. We gaan hier de komende jaren intensief op inzetten. En onderzoeken per doelgroep en per dorpskern de mogelijkheden.

Daarnaast vinden we het van belang om te investeren in kennis van alle regelingen en activiteiten die worden geboden bij de professionals. Zowel die van de gemeentelijke organisatie als van organisaties in de diverse domeinen (zorg en sociaal). We zien dit tevens als een mogelijkheid om kennis uit te wisselen. We zetten daarbij tevens in op het signaleren van laaggeletterdheid en licht verstandelijke beperkingen.

We vinden het daarnaast van belang ook - preventief - in te zetten op het voorkomen van schulden bij jongeren. Het hebben van schulden kan leiden tot het maken van minder goede voedingskeuzen, het stoppen van lidmaatschap bij (sport-) verenigingen en kan bijdragen aan het ontstaan van sociale eenzaamheid. We gaan bezien welke interventies daarvoor kunnen worden ingezet. We betrekken daar het voortgezet onderwijs en het jongerenwerk bij.

We zien bij het terugdringen van gezondheidsachterstanden een nauwe verbinding met diverse andere inzet op het gebied van de Brede SPUK-regeling. Waar mogelijk zorgen we voor een verbinding tussen de respectievelijke inzet.

Hoe gaan we het budget inzetten?

We benutten de jaarlijkse financiering vanuit de Brede SPUK-uitkering voor het communicatie- en voorlichtingsmateriaal, voor mogelijke aanvullende inzet vanuit het minimabeleid en voor interventies gericht op het voorkomen van schulden bij jongeren. We monitoren en evalueren jaarlijks het gerealiseerde. En sturen waar nodig bij. We betrekken het voortgezet onderwijs, het jongerenwerk en de Cliëntenraad Werk en Inkomen (laatste kwartaal 2023) voorafgaand aan de inzet. En blijven hen betrekken bij jaarlijkse de monitoring en evaluatie.

	2023 (reeds toegekend)	2024	2025	2026
Terugdringen gezondheidsachterstanden	€ 16.240	€ 16.240	€ 16.240	€ 16.240

5.2 KANSRIJKE START

De eerste duizend dagen van een kind - van conceptie tot en met de leeftijd van 2 jaar - blijken cruciaal voor een goede ontwikkeling en gezondheid gedurende het verdere leven. De gezondheid van een kind voor, tijdens en na de geboorte blijkt een belangrijke voorspeller te zijn van mogelijke problemen - zowel fysiek als mentaal - op latere leeftijd. Anders gezegd, een kansrijke start is voor ieder kind van belang voor een gezond leven. Hiervoor is nodig dat aan (aanstaande) ouders in een kwetsbare situatie in een zo vroeg mogelijk stadium de juiste zorg en ondersteuning geboden kan worden.

Het programma Kansrijke Start is in 2019 landelijk gelanceerd door het Ministerie van VWS. In dit programma werken gemeenten, partijen uit de geboortezorg en de jeugdgezondheidszorg samen om kinderen een gezonde, veilige en kansrijke start te bieden. Het actieprogramma richt zich op zwangere vrouwen en (kwetsbare) ouders voor en tijdens de zwangerschap én na de geboorte van een kind. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar gezondheidsproblemen. Maar ook naar sociale factoren die kunnen leiden tot een minder goede start. Bijvoorbeeld armoede, eenzaamheid of een beperkt sociaal vangnet. Daarom is een domein overstijgende aanpak van belang, waarbij ook wordt gekeken naar achterliggende problemen van aanstaande ouders. Ook in het sociaal domein.

Met de uitkering vanuit de Brede SPUK-regeling gericht op het onderdeel Kansrijke Start dient in ieder geval een lokale coalitie Kansrijke Start te worden gecontinueerd of opgezet. In de gemeente Bloemendaal is een dergelijke coalitie nog niet opgezet. Bij implementatie en uitvoering van activiteiten dient vervolgens te worden aangesloten bij de Interventies Kansrijke Start van het RIVM.

Wat doen we al?

Er is in Bloemendaal nog geen lokale coalitie Kansrijke Start. Wel worden er door de Jeugdgezondheidszorg Kennemerland, naast de basistaken, diverse activiteiten aangeboden die aansluiten bij de Interventies Kansrijke Start van het RIVM. Zoals Stevig Ouderschap. En wordt op grond van de Wet Publieke gezondheid uitvoering gegeven aan de prenatale huisbezoeken. In Bloemendaal is daar in 2022 vooruitlopend op de wettelijke verplichting al mee gestart. De doelgroep bestaat daarbij, gelet op het relatief geringe aantal geboren kinderen, uit alle (aanstaande) ouders.

Wat zeggen de data?

Bloemendaal heeft een, in vergelijking met het landelijk en regionaal gemiddelde, laag aantal geboren kinderen per jaar. Dit past bij de bevolkingsopbouw van de gemeente: de middengroep - inclusief vrouwen in de vruchtbare leeftijd - is relatief gering. In 2022 was sprake van 135 levend geboren kinderen (zie **tabel 8**).

Kijken we aanvullend naar de leeftijd van de moeder dan geeft dat in 2022 het volgende beeld: circa 80% van de Bloemendaalse vrouwen bevindt zich bij de geboorte van hun kind in de leeftijdscategorie 30-40 jaar. Circa 6% is 40-plusser. Circa 2% is jonger dan 25 jaar. Dit beeld is de afgelopen jaren hetzelfde gebleven.

Wat gaan we doen?

Aanvullend op de inhoudelijke inzet die al wordt gedaan, gaan we in de eerste helft van 2024 een lokale Coalitie Kansrijke Start en een ketenaanpak realiseren.

We vinden het van belang om gezamenlijk met de samenwerkingspartners afspraken te maken rondom de eerste duizend dagen van een kind en over de mogelijke (aanvullend op het huidige aanbod) in te zetten interventies. Door ouders zo vroeg mogelijk van de juiste adviezen te voorzien en door snel in te grijpen bij beginnende problematiek willen we voorkomen dat er later zwaardere ondersteuning en zorg nodig is. Bij de advisering leggen we extra nadruk op het gevaar van alcohol. Dit gelet op het hoge alcoholgebruik in Bloemendaal.

We zetten daarbij in op het realiseren van een (structurele) lokale ketenaanpak waarbij we partijen of organisatieonderdelen betrekken die een signaleringsfunctie kunnen vervullen of ondersteuning vanuit hun rol kunnen bieden. Zoals verloskundigen, kinderopvang en CJG. En zo kan de afdeling Sociale Zaken bij de doelgroep betrokken zijn of worden als sprake is van financiële problemen. Of het Loket Bloemendaal ingeval er reeds ondersteuning aan de ouders wordt geboden. En vanuit de rol op het gebied van de huisvesting van statushouders zien we Vluchtelingenwerk als belangrijke deelnemer. Op deze wijze zetten we in op signalering en daadwerkelijke interventies. Met als instrument een overleg met onze ketenpartners, gecoördineerd door en onder regie van de gemeente.

De voorbereiding hiervoor starten we in het laatste kwartaal van 2023. Procesafspraken maken we in de eerste helft van 2024. Hieronder valt de wijze van aanmelden van vrouwen door onze ketenpartners. We zorgen er daarbij voor dat er een sterke verbinding wordt gelegd tussen de huisartspraktijken en de Coalitie kansrijke Start. We faciliteren kennisontwikkeling bij de deelnemende partijen en versterken het signaleren van de uitvoerende professionals. Via een nieuwsbrief zullen we informatie over de Coalitie Kansrijke Start verder verspreiden.

We gaan tevens onderzoeken op welke wijze we bij de uitvoering van de coalitie kunnen samenwerken met gemeenten uit de regio, zoals bedoeld in het GALA.

Hoe gaan we het budget inzetten?

We benutten de jaarlijkse financiering vanuit de Brede SPUK-uitkering voor 50% voor de invulling van de regierol door de gemeente. De andere helft benutten we voor de mogelijke inzet van aanvullende interventies. We monitoren en evalueren jaarlijks het gerealiseerde met onze samenwerkingspartners. En sturen waar nodig bij.

	2023 (reeds toegekend)	2024	2025	2026
Kansrijke Start	€ 12.180	€ 12.992	€ 12.992	€ 16.233

5.3 MENTALE GEZONHEID

Mentale gezondheid en weerbaarheid zijn belangrijke voorwaarden om gezond te leven en gezond op te groeien. Risico's zien we met name bij de mentale gezondheid van kinderen en jongeren: we constateren dat sprake is van een (negatieve) hoge prestatiedruk. Daarnaast zien we dat scholieren in Bloemendaal relatief veel stress ervaren.

Wat doen we al?

Op individueel niveau vindt ondersteuning door of vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) plaats. Via Buurtgezinnen wordt ondersteuning (in de vorm van de koppeling aan een steungezin) geboden. Door het CJG worden tevens themabijeenkomsten aangeboden gericht op ondersteuning. Daarnaast werken verschillende scholen in Bloemendaal aan het vignet "Gezonde School". Het vignet, beschikbaar sinds 2011, is een erkenning voor scholen die de gezondheid van hun leerlingen hoog in het vaandel hebben staan. Een school richt zich hierbij op een of meerdere themacertificaten. Ieder themacertificaat heeft betrekking op een bepaald onderwerp (bijvoorbeeld: bewegen en sport, voeding, mediawijsheid, roken, drugs en alcoholpreventie). Dit betreft ook het thema Welbevinden, waarmee de school aangeeft te werken aan de mentale gezondheid van kinderen²³. Meer dan de helft van de scholen voor primair onderwijs is bezig met (minimaal) een van de thema's. De nadruk ligt daarbij bij verschillende scholen op het thema Welbevinden. Enkele scholen hebben het vignet al behaald. Een vignetschool mag zich gedurende drie jaar Gezonde School noemen en het logo voeren. Ook de scholen voor het voortgezet onderwijs zijn bezig met de thema's Gezonde School. En ook hier ligt de nadruk mede op Welbevinden.

Wat gaan we doen?

We gaan inzetten op interventies en programma's die bijdragen aan het verminderen van stress bij jongeren en interventies en programma's die bijdragen aan het verminderen van (negatieve) prestatiedruk bij kinderen en jongeren. We gaan hiervoor afstemmen met in ieder geval het (primair en voortgezet) onderwijs, ouders, het jongerenwerk en het CJG en betrekken daarbij partijen met specifieke expertise op dit gebied. We gaan daarbij tevens de verbinding leggen met de buurtsportcoaches en de inzet die in het kader van het Sportakkoord plaatsvindt. En we zorgen voor extra aandacht voor jonge mantelzorgers. Tot slot richten we onze aandacht op inclusie in relatie tot groepsdruk.

Met de regiogemeenten gaan we in 2024 een ketenaanpak opstellen. Waarbij we zorgen voor een goede afstemming tussen de inzet vanuit het GALA en het Integraal Zorgakkoord (IZA). Zie hiervoor paragraaf 6.1.

Hoe gaan we het budget inzetten?

We benutten de incidentele financiering vanuit de Brede SPUK-uitkering voor de coördinatie van de inzet en voor daaruit voortkomende interventies.

	2023 (reeds toegekend)	2024	2025	2026
Mentale gezondheid	€ 5.684	€ 4.060	€ 4.060	€ 0

²³ Andere voorbeelden van thema's zijn: bewegen en sport, voeding, milieu en natuur, roken, alcohol en drugspreventie, fysieke veiligheid, mediawijsheid.

5.4 AANPAK OVERGEWICHT EN OBESITAS

Dit onderdeel van de Brede SPUK-regeling geven we in gezamenlijkheid met de andere regiogemeenten²⁴ vorm. De inzet is gericht op het zorgdragen voor de samenwerking rondom de uitvoering en implementatie van Gecombineerde Leefstijl Interventie (GLI) programma's voor volwassenen, zoals bedoeld in het GALA. Met inzet van een regionale projectleider werken we aan een ketenaanpak.

Een GLI is een programma voor mensen met overgewicht of obesitas. Zij krijgen advies en begeleiding over gezonde voeding, gezonde eetgewoontes en gezond bewegen. De GLI is gericht op een gedragsverandering om een gezonde leefstijl te bereiken en vooral te behouden. Een GLI duurt 2 jaar, wordt vergoed onder de Zorgverzekeringswet en bestaat uit groepsbijeenkomsten en individuele begeleiding door zorgverleners. Een GLI kan gegeven worden door leefstijlcoaches, diëtisten en fysio- of oefentherapeuten. Er zijn verschillende GLI-programma's. Een programma wordt door de zorgverzekeraar vergoed als het is opgenomen op de website van het Loket gezond leven van het RIVM. De huisarts stelt vast of de verzekerde een GLI kan krijgen en kan doorverwijzen.

Deelnemers aan een GLI bewegen in hun eigen woonomgeving. Daarvoor moet de deelnemer zelf het initiatief nemen. De gemeente is betrokken bij het lokale beweegaanbod. Het is belangrijk dat de GLI aansluit bij de lokale mogelijkheden van sportverenigingen. En omgekeerd: dat sportverenigingen of beweegaanbieders aansluiten bij de vraag vanuit de GLI. We zien hier een rol voor verenigingen in het kader van de uitvoering van het Sportakkoord. Ook de buurtsportcoaches kunnen daar een belangrijke rol bij spelen.

Er kunnen bij de GLI-deelnemer ook achterliggende problemen zijn: bijvoorbeeld schuldenproblematiek, stress, eenzaamheid. Gelet daarop is een integrale aanpak van belang. De rol die de gemeente kan bieden bij de uitvoering van een GLI is het bieden van ondersteuning op mogelijk achterliggende oorzaken van de problematiek, zoals stress, schuldenproblematiek, eenzaamheid. Ook kan de gemeente deelnemers ondersteunen die onvoldoende financiële middelen hebben om aan het beweegaanbod deel te nemen.

GLI-aanbieders en deelnemers dienen goed op de hoogte te zijn van deze mogelijkheden. Goede inbedding van de GLI in het sociaal domein is dan ook gewenst. Hoe korter de lijnen zijn tussen de GLI-aanbieder, huisartsen, welzijnswerk, sportaanbieders en gemeente, hoe beter het aanbod kan worden toegesneden op de individuele deelnemers.

Het percentage volwassen Bloemendaalse inwoners met overgewicht (37,4%) is aanzienlijk lager dan de regionale en landelijke percentages (zijnde 48,6 en 50,3%). Hetzelfde positieve beeld zien we bij 65-plussers. Ook voor zwaar overgewicht geldt dat dit onder de Bloemendaalse inwoners aanzienlijk minder voorkomt dan in de regio en in Nederland. Dit laat echter onverlet dat we het belang van deze integrale inzet voor de inwoners die het betreft onderschrijven.

Hoe gaan we het budget inzetten?

De voorbereiding om te komen tot een ketenaanpak gericht op samenwerking rondom de uitvoering van GLI's voor volwassenen is recent gestart. Op dit moment gaan wij er vanuit de beschikbare middelen volledig te benutten voor het realiseren van de samenwerking en ketenaanpak, het inbedden van de werkwijze en voor de lokale inzet bij de uitvoering van GLI's. Ook voor dit onderdeel geldt dat we jaarlijks evalueren. En bijsturen waar dat nodig is.

	2023 (reeds toegekend)	2024	2025	2026
Aanpak overgewicht en obesitas	€ 14.210	€ 14.210	€ 14.201	€ 0

²⁴ Dit betreft de regiogemeenten van Zuid-Kennemerland en IJmond

5.5 VALPREVENTIE

Gemeenten hebben de taak gekregen om een Ketenaanpak Valpreventie in te richten voor hun inwoners van 65 jaar en ouder met een valrisico. Dit is vastgelegd in het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het GALA. Via de Brede SPUK-regeling krijgen de gemeenten middelen om de afspraken uit het GALA vorm te geven.

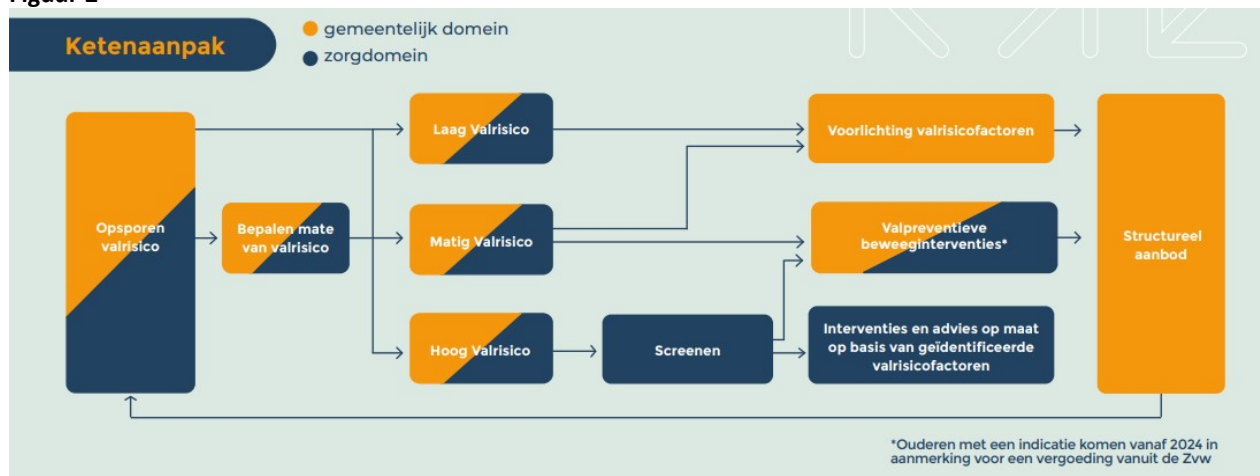
	2023 (reeds toegekend)	2024	2025	2026
Valpreventie	€ 41.819	€ 38.570	€ 38.570	€ 39.770

Wat zeggen de data?

Elke 5 minuten komt er in Nederland een 65-plusser op de Spoedeisende Hulp (SEH) na een val. Vallen is de meest voorkomende oorzaak van letsel door ongeval bij ouderen. Het aantal SEH-bezoeken door een valongeval stijgt met name door de (dubbele) vergrijzing

Het aantal ziekenhuisopnamen na valongevallen van Bloemendaalse 65-plussers is in de gemeente Bloemendaal relatief hoger dan landelijk. Kijken we naar de oorzaak van de valongevallen dan komt dat voor Bloemendaal zo goed als overeen met de landelijke oorzaken: val van een hoogte, trap, ladder, stoep (circa 16%); uitglijden en struikelen (circa 33%). Bij ziekenhuisopnamen zien we vaak dat het letsel bestaat uit een fractuur van de of het bekken of van een arm of schouder. Maar ook kan sprake zijn van hersenletsel.

Figuur 2

Met wie werken we samen?

Dit onderdeel van de Brede SPUK-regeling geven we in gezamenlijkheid met de andere regiogemeenten²⁵ vorm. Gelet op het hoge percentage 65-plussers en de verwachte verdere (dubbele) vergrijzing in de gemeente Bloemendaal is dit voor ons een onderwerp met prioriteit.

Op dit moment wordt in regionaal verband, onder leiding van een Projectleider Valpreventie, gewerkt aan een Uitvoeringsplan voor de Ketenaanpak Valpreventie vanuit het gemeentelijk domein. Daarin wordt uitgewerkt op welke wijze invulling gegeven gaat worden aan het opsporen van ouderen met een valrisico (valrisico-test) en aan de wijze waarop het valrisico aan de hand van de test bepaald (laag, matig, hoog).

In het geval sprake is van een hoog valrisico vindt een verschuiving plaats van het gemeentelijk naar het (para) medisch terrein (zorgdomein). Zie hiervoor **Figuur 2**. Bij een laag valrisico wordt voorlichting geboden en wordt verwezen naar lokale bewegingactiviteiten. Bij een matig valrisico wordt ingezet interventies die door het RIVM als bewezen effectief wordt erkend. Deze interventies (in de vorm van een groepsprogramma) zijn gericht op het leren van valtechnieken, het optimaliseren van balans en het versterken van de spierkracht. Naast een

²⁵ Dit betreft de regiogemeenten van Zuid-Kennemerland en IJmond

uitvoerend deel bestaat elke interventie uit voorlichtingsbijeenkomsten, waarbij aandacht is voor de verschillende valrisicofactoren (waaronder medicijngebruik, inrichting thuis, voeding).

Na afronding van de interventie vindt uitstroom plaats naar sportverenigingen en welzijnsorganisaties. De wijze waarop de toeleiding kan plaatsvinden is onderdeel van het Uitvoeringsplan. Tevens wordt bezien op welke wijze de coördinatie van het opsporen, vormen van groepen voor de interventies, het toeleiden naar regulier aanbod en het breed informeren ten behoeve van bewustwording van de risico's van vallen concreet vorm wordt gegeven. Voor enkele regiogemeenten (waaronder Bloemendaal) zal de betreffende coördinatie worden uitgevoerd door Sportsupport Kennemerland.

Voor het afnemen van valrisico-testen wordt ingezet op het organiseren van vitaliteitsdagen met testmomenten in gemeenten of wijken. Hierbij zijn in ieder geval professionals uit het (para)medisch domein en professionals van welzijnsprogramma's en beweeginterventies aanwezig. Ook is hier een rol voor de buurtsportcoaches.

Wat willen we bereiken?

- We willen het risico op vallen bij 65-plussers vroegtijdig signaleren.
- We willen een laagdrempelige toegang tot het aanbod valpreventie realiseren.
- We willen een afname van het aantal ouderen realiseren dat jaarlijks op de spoedeisende hulp belandt en/of waarvoor sprake is van een ziekenhuisopname als gevolg van een val. Hiervoor werken we nauw samen met partijen uit het brede sociaal domein en het (para)medische domein.

Hoeveel ouderen willen we bereiken?

Regionaal is afgesproken dat jaarlijks 15% van de thuiswonende 65-plussers wordt gescreend. Naar verwachting volgt voor circa 3 a 4% van hen de inzet van een interventie. Omgerekend voor de gemeente Bloemendaal een interventie voor circa 27 a 36 65-plussers per jaar. We sluiten hiermee aan bij de percentages zoals opgenomen in het GALA.

Wat willen we aanvullend doen?

We constateren dat in de gemeente Bloemendaal veel inwoners, met name ook 65-plussers, fietsen. Zowel als sport, maar ook voor het dagelijks verplaatsen. De afgelopen jaren neemt het aantal eenzijdige fietsongevallen waarbij ouderen zijn betrokken echter toe. Met vaak ernstige verwondingen. Naast het belang van goede accessoires, zoals een fietshelm, vinden we valvaardigheidstraining ook op dit vlak van belang. Omdat niet de valpartij zelf, maar de manier waarop mensen vallen vaak de oorzaak is van het letsel. We gaan onderzoeken met welke specifieke expertise we deze training kunnen inzetten en willen dit laten coördineren door Sportsupport Kennemerland.

Hoe gaan we het budget inzetten?

We benutten de jaarlijkse financiering vanuit de Brede SPUK-uitkering voor bekostiging van coördinatierol van Sportsupport Kennemerland, de kosten van de opsporing en screening en de facilitering daarvan en de uitvoering van de interventies. We gaan daarbij uit van implementatie van de ketenaanpak en start van de uitvoering in 2024.

We evalueren jaarlijks de voortgang van de ketenaanpak en stellen waar nodig, in afstemming met de regiogemeenten en de samenwerkingspartijen, bij. Bij de evaluatie betrekken we ervaringen van deelnemers.

5.6 LEEFOMGEVING

Voor een goede gezondheid is het noodzakelijk dat mensen voldoende bewegen. Een leefomgeving die uitnodigt tot sporten, wegen en spelen, levert hieraan een belangrijke bijdrage.

De inrichting van de buurt heeft invloed op de leefstijl van de inwoners en daarmee op hun fysieke en mentale gezondheid. Het bepaalt mede in hoeverre mensen bewegen, elkaar ontmoeten, naar voorzieningen kunnen en activiteiten kunnen ondernemen. Bloemendaal is een unieke gemeente als we kijken naar de kansen die de

leefomgeving biedt: er is veel groen en veel ruimte en het strand en de duinen liggen op fietsafstand. Daarnaast zijn er veel sportverenigingen met uitgebreide faciliteiten, waar veel Bloemendalers lid van zijn.

We vinden het van belang dat alle inwoners, met en zonder beperking, van deze mogelijkheden gebruik blijven maken. In het Coalitieakkoord is aangegeven dat het college zich inzet voor het behoud van de hoogwaardige sportfaciliteiten in de gemeente. En zich inzet voor toekomstbestendige wandel- en fietspaden.

Een beweegvriendelijke omgeving is een leefomgeving die mensen faciliteert, stimuleert en uitdaagt om te bewegen, te spelen en te sporten. Uit onderzoek blijkt dat mensen uit een buurt met hoge beweegvriendelijkheid dagelijks 766 stappen meer zetten dan mensen uit een weinig beweegvriendelijke buurt. De aanwezigheid van recreatie- en sportvoorzieningen, waaronder parken en bankjes, kan daarnaast bij ouderen leiden tot meer bewegen. Voor kinderen zijn sport- en speelplekken van belang. Deze plekken willen we - evenals de overige recreatieplekken in de gemeente - de komende periode inclusiever maken.

Wat gaan we doen?

- We bouwen verder op het bieden van een uitnodigende leefomgeving die een gezonde leefstijl bevordert. Met voldoende wandel- en fietsroutes en recreatiemogelijkheden. En zoveel mogelijk toegankelijke (inclusieve) speel- en sportplekken en recreatieplekken.
- De bereikbaarheid van voorzieningen bepaalt ook de mate van zelfstandigheid van inwoners. Dit is van belang voor een vergrijsde gemeente als Bloemendaal. Bij het inrichten van de fysieke ruimte wordt dit betrokken. We zien hier nadrukkelijk een relatie met het bieden van een goede sociale basis.
- We zorgen voor een leefomgeving die gezond en veilig is en uitnodigt tot bewegen en ontmoeten.
- We hanteren daarbij binnen de gemeente een integrale benadering tussen het Sociaal en Fysiek domein. De inrichting van de openbare ruimte vindt plaats in nauwe afstemming tussen deze domeinen. Bij de inrichting van het fysieke domein wordt op deze wijze het aspect gezondheid meegewogen.
- We gaan sport- en speelplekken inclusiever maken.

De gemeente heeft in de verschillende dorpskernen speelplekken, sportplekken en openbare schoolterreinen. Zie **tabel 34**. We gaan de komende periode op basis van een speelplekplan per dorpskern kijken waar aanvullend plekken wenselijk zijn. We hebben dit reeds gedaan voor de dorpskern Overveen, resulterend in de aanleg op korte termijn van 2 extra speelplekken. We gaan dit ook voor de andere kernen doen. We kijken daarbij naar de verschillende leeftijdsgroepen.

Bij dit per dorpskern opgestelde plan gaan we ons ook richten op het waar mogelijk inclusief maken van speelplekken. Daarmee bedoelen we dat we ook de mogelijkheid voor het buitenspelen op de plekken willen bieden voor kinderen met een beperking. We vinden het van belang om ook voor hen de voordelen van het in de buitenlucht met andere kinderen spelen en het optimaal meedoen in de samenleving mogelijk te maken.

We vinden het van belang dat kinderen in een veilige en gezonde omgeving spelen. Schoolterreinen zijn reeds rookvrij. Maar we willen ook bij de speelplekken en de sportplekken aangeven dat roken daar niet gewenst is. Daarmee willen we roken minder aantrekkelijk maken voor kinderen, de speelplekken positief op de kaart zetten en bijdragen aan een rookvrije generatie. We realiseren ons daarbij dat er op dit moment op dit gebied geen landelijke wet- of regelgeving is. We zien dit evenwel als een stimulans.

Wie betrekken we erbij?

Dit betreft een integrale aanpak tussen het Sociaal en het Fysiek domein. Daarnaast is de participatie van de doelgroep van belang: we gaan hiervoor ouders, jongeren en zorgaanbieders betrekken. En we zien hier een relatie met de buurtsportcoaches en Welzijn Bloemendaal (jongerenwerk en dorpscoördinatoren)

Hoe gaan we het budget inzetten?

We benutten de financiering vanuit de Brede SPUK-uitkering voor het inclusief maken van sport- en speelplekken.

	2023 (reeds toegekend)	2024	2025	2026
Leefomgeving	€ 8.120	€ 8.120	€ 8.120	€ 0

5.7 OKO EN VROEGTIJDIGE SIGNALERING ALCOHOLPROBLEMATIEK

Voorwaarde voor de verstrekking van dit onderdeel van de Brede SPUK regeling is dat de gemeente de middelen benut als bijdrage voor de kosten van het programma Opgroeien in een kansrijke omgeving (OKO)²⁶ of aan Vroegtijdige signalering alcoholproblematiek.

Wij opteren, gelet op de gesignaleerde aandachtspunten met betrekking tot het alcoholgebruik, voor het uitvoering geven aan vroegtijdige signalering alcoholproblematiek.

Het gebruik van alcohol is in Bloemendaal erg hoog en ruim boven regionale en landelijke gemiddelden. Dit zien we onder alle leeftijdsgroepen. 68,9% van de volwassenen in Bloemendaal drinkt elke dag minimaal een glas alcohol. Dit percentage is sinds 2016 niet gedaald. Ook het aantal overmatige en zware drinkers is in de gemeente Bloemendaal hoog. Bij jongvolwassenen (16-25 jaar) en scholieren (12-16 jaar) zien we hetzelfde beeld: een relatief hoog percentage dat alcohol (overmatig) drinkt. Bij scholieren zien we ook een hoog percentage bingedrinkers (27%). Regionaal is sprake van 20%. Het percentage kinderen (0-11 jaar) waarvan de ouders geen alcohol drinken of dat niet doen in het bijzijn van hun kind, is aanzienlijk lager dan het regionale percentage.

Wat willen we bereiken?

- Het percentage volwassen inwoners dat voldoet aan de alcoholrichtlijn laten toenemen tot het regionaal niveau of hoger.
- Het percentage scholieren dat alcohol drinkt verminderen tot het regionale percentage of lager.
- Het percentage scholieren dat doet aan bingedrinken (27%) zoveel mogelijk verminderen.

Het heeft voor ons prioriteit om deze percentages te verbeteren. We zijn ons ervan bewust dat dit geen gemakkelijke opgave is: we zien in Bloemendaal, zoals ook bij andere gemeenten met een hoge SES-WOA score, een normalisering van het gebruik van alcohol.

Wat gaan we doen?

- We gaan inzetten op het realiseren van meer bewustwording over de schadelijke gevolgen van het gebruik van alcohol, bijvoorbeeld door het lokaal ondersteunen van landelijk campagnes.
- We zetten extra in op voorlichting op scholen. Dit doen we in samenwerking met onder andere de Brijderstichting en in samenwerking met het CJG en het jongerenwerk. We betrekken hier de buurtsportcoaches bij.
- We organiseren via het CJG thema-avonden voor bewustwording van de schadelijke effecten van alcohol en drugs voor ouders. Ook dit doen we in samenwerking met de Brijderstichting en het jongerenwerk.
- We leggen via het Sportakkoord en de buurtsportcoaches de verbinding met sportverenigingen. Ook daar streven we naar meer bewustwording van het schadelijk gebruik van alcohol.

²⁶ OKO is een door het Trimbosinstituut ontwikkeld, intensief programma dat zich richt op het voorkomen van roken, alcohol en drugsgebruik onder jongeren en het versterken van hun welbevinden. Het is gebaseerd op het IJslandse preventiemodel. Met OKO werkt iedereen, onder coördinatie van de gemeente, samen aan het vormen van een positieve leefomgeving voor jongeren op de volgende plekken: thuis (gezin), op school, in de vriendenkring (peergroep) en in de vrije tijd. Dit zijn de 4 domeinen die in OKO centraal staan. OKO richt zich op jongeren van 10 tot 18 jaar.

Hoe gaan we het budget inzetten?

We benutten de financiering vanuit de Brede SPUK-uitkering voor het opzetten van activiteiten en voorlichting gericht op het realiseren van een grotere bewustwording over de gevolgen van het gebruik van alcohol.

	2023 (reeds toegekend)	2024	2025	2026
OKO en Vroegtijdige signalering alcoholproblematiek	€ 2.030	€ 2.030	€ 2.030	€ 0

5.8 VERSTERKEN SOCIALE BASIS

In het Beleidsplan Sociaal Domein geldt als uitgangspunt dat inwoners zoveel mogelijk, naast hun eigen verantwoordelijkheid en eigen netwerk, ondersteund worden vanuit algemene voorzieningen. Pas in het geval de benodigde ondersteuning hiermee niet in voldoende mate vorm gegeven kan worden, kan worden overgegaan tot een individuele voorziening. Om invulling te kunnen geven aan dit uitgangspunt is een sterke sociale basis, een goed algemeen voorzieningenniveau, vereist.

In Bloemendaal is sprake van een hoog algemeen voorzieningenniveau met een veelheid aan voorzieningen en activiteiten. Dat laat onverlet dat we in de komende periode een doorontwikkeling, een versterking, van onze sociale basis willen realiseren. Een sterk en toegankelijk algemeen voorzieningenniveau - goed verspreid over de dorpskernen - is met name van belang gelet op de vergrijzde bevolkingssamenstelling van de gemeente. En om (nog beter) voorbereid te zijn op de verwachte stijging van de vergrijzing. We verwachten dat de doorgaande vergrijzing leidt tot een groter beroep op de sociale basis. Maar ook voor de leeftijdsgroep jongeren willen we een goed toegankelijk aanbod van algemene voorzieningen, verspreid over de dorpskernen.

Met een toegankelijk aanbod bedoelen we niet alleen de fysieke, maar ook de sociale toegankelijkheid. We willen dat de accommodaties waar de diverse voorzieningen en activiteiten worden aangeboden (zoals buurthuizen, bibliotheek, Muziekschool) voor alle inwoners - ook inwoners met een beperking of aandoening - fysiek toegankelijk zijn. Maar we willen ook dat iedereen zich welkom voelt. Op deze wijze streven we naar inclusiviteit, zodat iedereen kan meedoen in de maatschappij.

Wat gaan we doen?

We gaan na in welke dorpskernen - gelet op de bevolkingssamenstelling - voorzieningen of activiteiten ontbreken of in onvoldoende mate aanwezig zijn. En zetten daar op in. Dit betreft bijvoorbeeld het aanbod aan dagbesteding voor ouderen (als algemene voorziening). Of activiteiten vanuit het jongerenwerk.

We maken bij het versterken van onze sociale basis nadrukkelijk gebruik van de mogelijkheid om verbindingen tussen de verschillende beleidsterreinen in het brede Sociaal domein en het Fysiek domein te leggen. Onder andere door bij de (toekomstige) inzet van accommodaties voor de huisvesting van statushouders en de opvang van Oekraïners de combinatie te leggen met een welzijnsaanbod mede voor de buurt.

Een versterking van de sociale basis zal ook de behoefte aan vrijwilligers doen stijgen. We gaan samen met lokale partijen op zoek naar manieren om het vrijwilligerspotentieel te vergroten. We gaan daarvoor in ieder geval het vrijwilligerswerk - én burenhulp - stimuleren door gerichte campagnes. We willen daarmee bereiken dat het percentage inwoners dat vrijwilligerswerk doet (27%) in ieder geval toeneemt tot het niveau van 2020 (34%).

Hoe gaan we het budget inzetten?

We benutten de financiering vanuit de Brede SPUK-uitkering voor het versterken van de sociale basis in de dorpskernen waar - gezien de bevolkingssamenstelling - voorzieningen op dit moment ontbreken of in onvoldoende mate aanwezig zijn. Ten behoeve van de concrete keuzes en inzet betrekken we inwoners en samenwerkingspartijen. Daarnaast benutten we de middelen voor de vergroting van het vrijwilligerspotentieel (onder andere via gerichte campagnes). We evalueren jaarlijks de voortgang en sturen waar nodig bij.

	2023 (reeds toegekend)	2024	2025	2026
Versterken sociale basis	€ 29.638	€ 29.232	€ 29.323	€ 21.914

5.9 MANTELZORG

Zorgen voor een familielid of partner is voor veel mensen een vanzelfsprekendheid. Waarbij het natuurlijk van belang is dat de mantelzorger in balans blijft. En dat af en toe de zorg uit handen kan worden gegeven.

Wat doen we al?

De ondersteuning van mantelzorgers wordt in Bloemendaal geboden met inzet van de Tandem Centrum voor Mantelzorgondersteuning Zuid-Kennemerland. Die ondersteuning vindt plaats in de vorm van informatie, voorlichting en advies, (cliënt)ondersteuning, lotgenotencontact, educatie en respijtzorg. Met respijtzorg kan een mantelzorger vervangende of aanvullende mantelzorg vragen, zoals: gezelschap, 24-uurszorg, uitstapjes.

Tandem werkt bij het aanbieden van de ondersteuning samen met andere partijen. Vanuit de zorg en het sociaal domein. Zo wordt er intensief samengewerkt met Alzheimer Nederland (afdeling Zuid-Kennemerland), Welzijn Bloemendaal Stichting Thuiszorg Gehandicapten en 2 zorgaanbieders (Zorgbalans en Kennemerhart). Genoemde partijen bieden - als algemene voorziening - diverse activiteiten ter ondersteuning van mantelzorgers aan.

Uiteraard is ook het aanbod individuele voorzieningen Wmo van belang om mantelzorgers te ondersteunen en mogelijke overbelasting bij hen te voorkomen. Zoals de inzet van huishoudelijke ondersteuning. Of dagbesteding. En bij elke zorgvraag wordt door het Loket Bloemendaal ook aandacht geschonken aan de betrokken mantelzorger. Om zo integrale ondersteuning op maat te kunnen leveren én een realistisch beeld te krijgen van de draaglast en de draagkracht en de eventuele (eigen) ondersteuningsvraag van de mantelzorger.

Wat zeggen de data?

De verwachting is dat Bloemendaal de komende periode verder vergrijsd. En dat daarmee het aantal inwoners dat te maken krijgt met een behoefte aan mantelzorg als gevolg van ouderdom, een lichamelijke of psychische beperking of bijvoorbeeld dementie zal toenemen. We realiseren ons dat dit tevens gevolgen heeft voor de vraag naar mantelzorginzet. We zien de afgelopen jaren echter een afname van het percentage volwassenen dat in Bloemendaal langdurig en/of intensief mantelzorg geeft (van 16% in 2020 naar 14% in 2022). Bij de mantelzorgers in Bloemendaal zien we op dit moment ook dat 16% van hen zwaar belast is; oftewel 2,24% van de volwassen inwoners.

Wat willen we bereiken?

Door mantelzorgers zo vroeg mogelijk te ondersteunen willen we overbelasting voor zijn. Zodat we het percentage zwaar belaste/overbelaste mantelzorgers afneemt.

Wat gaan we doen?

Naast de Mantelzorgbijeenkomsten (inclusief mantelzorgwaardering) die al worden aangeboden gaan we - met inzet van de expertise van Tandem - meer bijeenkomsten voor mantelzorgers organiseren. Uit waardering, maar ook en met name om hen de mogelijkheid te bieden er even uit te zijn en een gezellige (lunch) bijeenkomst te hebben met mensen die zich in een vergelijkbare situatie bevinden. We houden hierbij rekening met een passende duur van de bijeenkomst, kiezen voor dorpskernen en leggen de verbinding met cultuur (Muziekschool, Bibliotheek en Combinatiefunctionarissen cultuur). We leggen ook de verbinding met gezonde voeding. Voor wat betreft de locaties gaan we kijken waar we de bijeenkomsten laagdrempelig kunnen houden: bij sportverenigingen of bij horecagelegenheden in de gemeente.

Met dit aanbod versterken we tevens de sociale basisinfrastructuur. Daarnaast leggen we hiermee de verbinding met het voorkomen van eenzaamheid, in dit geval ten behoeve van mantelzorgers. We vinden het daarbij van belang ook een aanbod in de vorm van bijeenkomsten te organiseren gedurende de zomervakantie.

Om nader inzicht te krijgen in de wijze waarop we mantelzorgers nog beter kunnen ondersteunen vragen we dit via een enquête bij hen uit. Dat doen we op de (lokale) Mantelzorgbijeenkomst waar tevens de mantelzorgwaardering wordt uitgereikt.

We willen meer jonge mantelzorgers in beeld krijgen. Tandem biedt geen activiteiten voor deze groep aan, maar zet zich wel in voor het kunnen signaleren van deze jongeren door professionals uit verschillende werkvelden. Tandem richt zich ook op meer bewustwording van het mantelzorgen door de jongere zelf. Dit vereist een goede communicatiestrategie. We willen daar met Tandem de komende periode intensief op inzetten.

We streven ernaar om vanuit diverse partijen - waaronder gemeentelijke afdelingen, het jongerenwerk, de jeugdgezondheidszorg, de buurtsportcoaches, zorg en het onderwijs - jonge mantelzorgers meer te signaleren en beter te bereiken. We gaan in het eerste kwartaal van 2024 starten met het samenbrengen van genoemde partijen. We vinden daar tevens de meerwaarde van kennisuitwisseling en netwerkvorming van belang.

Om het ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers goed te laten landen gaan we via Tandem inzetten op een communicatiestrategie, die ook de oudere mantelzorger die niet altijd digitaal actief is, bereikt. We richten de aandacht daarbij ook op de doelgroep laaggeletterden. Met de opzet van betreffende communicatiestrategie starten we in het laatste kwartaal van 2023. We benutten de communicatie ook om het nieuwe aanbod van Tandem (logeerplekken) onder aandacht van de doelgroep te brengen. We zien dat op dit moment de aanvragen vanuit de gemeente Bloemendaal voor deze vorm van respijtzorg achterblijven in verhouding tot de overige gemeenten van de regio Zuid-Kennemerland.

Op regionaal niveau gaan we aanvullend bekijken of we trainingen mantelzorgondersteuning kunnen inzetten voor organisaties in het sociaal domein.

Hoe gaan we het budget inzetten?

We benutten de financiering vanuit de Brede SPUK-uitkering per 2024 voor het per kwartaal organiseren van aanvullende bijeenkomsten voor mantelzorgers, voor de opzet van een communicatiestrategie gericht op het bereiken van diverse doelgroepen en voor het realiseren van samenwerking tussen diverse partijen, gericht op het bereiken van jonge mantelzorgers. We evalueren de voortgang - in afstemming met de samenwerkingspartners - jaarlijks. We betrekken hierbij de ervaringen van de doelgroep.

	2023 (reeds toegekend)	2024	2025	2026
Mantelzorg	€ 8.120	€ 8.120	€ 8.120	€ 7.305

5.10 EÉN TEGEN EENZAAMHEID

Het programma Eén tegen eenzaamheid werd in 2018 opgestart vanuit het Ministerie van VWS. Het programma was aanvankelijk vooral gericht op ouderen. Het vervolprogramma is gericht op alle leeftijdsgroepen. De middelen vanuit de Brede SPUK-regeling zijn bedoeld voor lokale coalities Eén tegen Eenzaamheid. En voor uitvoering van acties uit het Actieprogramma Eén tegen Eenzaamheid.

De lokale coalities zijn erop gericht om alle partijen die iets kunnen betekenen op het gebied van eenzaamheid samen te brengen. Zodat beter kan worden afgestemd en wordt voorkomen dat iedereen hetzelfde doet. Of dat er lacunes zijn. In Bloemendaal is er via de vorming van een netwerk gestart met een gezamenlijke aanpak ten behoeve van het verminderen van eenzaamheid. Er wordt in dit netwerk samengewerkt door partijen uit diverse terreinen (welzijn, sport, zorg en woningcorporaties). Via dit netwerk worden activiteiten aangeboden en uitgevoerd die kunnen bijdragen aan de vermindering van eenzaamheid van de Bloemendaalse inwoners. Vanuit Welzijn Bloemendaal, als trekker van het netwerk, wordt elk jaar invulling gegeven aan de Week van de Eenzaamheid.

Wat gaan we doen?

Voor wat betreft (ernstige) eenzaamheid scoort Bloemendaal op grond van de data voor alle leeftijdsgroepen onder de gemiddelde regionale en landelijk percentages. Dat laat echter onverlet dat we op basis van de aantallen van mening zijn dat ook in Bloemendaal de vermindering van eenzaamheidprioriteit heeft.

Daarom zorgen we voor een doorontwikkeling in 2024 van het bestaande netwerk richting een coalitie. We doen dit onder regie van de gemeente. En kijken daarbij, in afstemming met de in het huidige netwerk participerende partijen, naar de vereiste vervolgstappen. Waaronder een aanvulling met andere partijen die een bijdrage kunnen leveren (bijvoorbeeld vertegenwoordiging uit kerkbesturen) en het komen tot procesafspraken. Ook willen we de focus die nu met name op eenzaamheid bij ouderen ligt, ook richten op andere doelgroepen. Zoals jongeren.

Aansluitend willen we het signaleren van eenzame inwoners door bijvoorbeeld professionals of burens verbeteren. Om dit te kunnen realiseren gaan we inzetten op het meer bewust worden van inwoners van Bloemendaal, het onderwijs en de diverse organisaties van het eenzaamheidsprobleem.

Eenzaamheid hangt samen met tal van maatschappelijke vraagstukken, zoals een stevige sociale basis, het verbeteren van de mentale gezondheid, het tegengaan van armoede, de inrichting van de fysieke leefomgeving, het werken aan gezondheidspreventie en het stimuleren van vrijwilligerswerk. Daar zetten we als gemeente intensief op in, waarbij we rekening houden met de diverse leeftijdsgroepen en achtergronden. Vanuit de overtuiging dat een integrale aanpak onze inwoners het beste ondersteunt.

Hoe gaan we het budget inzetten?

We benutten de (incidentele) financiering vanuit de Brede SPUK-uitkering voor de doorontwikkeling van het bestaande netwerk tot een lokale coalitie, voor de inzet gericht op het realiseren van een grotere bewustwording van het probleem, voor het ontwikkelen van een strategie voor het signaleren van eenzame inwoners.

	2023 (reeds toegekend)	2024	2025	2026
Eén tegen eenzaamheid	€ 8.120	€ 8.120	€ 6496	0

5.11 WELZIJN OP RECEPT

Klachten als vermoeidheid, pijn in de nek, maar ook stress, angst en somberheid hebben lang niet altijd een medische oorzaak. Vaak spelen onderliggende sociaal maatschappelijke problemen een rol, zoals overlijden van een partner, verlies van werk of eenzaamheid. Oftewel, psychosociale problemen. Via Welzijn op Recept kan een huisarts patiënten die (regelmatig) met deze klachten op het spreekuur komen doorverwijzen naar een welzijnscoach, die samen met degene die is doorverwezen bekijkt welke activiteiten kunnen bijdragen aan het verminderen van de klachten. Welzijn op recept is daarmee een integrale werkwijze; zorg en welzijn zijn nauw met elkaar verbonden en werken samen om de juiste zorg in te kunnen zetten. Waarbij minder druk wordt gelegd op de eerstelijnszorg.

In Bloemendaal wordt door Welzijn Bloemendaal Welzijn op recept aangeboden en gecoördineerd. Hiervoor zijn afspraken gemaakt met de HZK, het samenwerkingsverband van praktiserende huisartsen in Zuid-Kennemerland.

Wat gaan we doen?

We continueren Welzijn op Recept en ontwikkelen door. Dat doen we door er zorg voor te dragen dat in de komende periode alle 8 huisartspraktijken patiënten doorverwijzen. Op dit moment komen de doorverwijzingen van 2 huisartspraktijken. Ten behoeve van deze voorgenomen doorontwikkeling gaan we

aanvullend zorgdragen voor meer getrainde coaches. Ook gaan we onderzoeken of aansluiting kan plaatsvinden bij de samenwerking die gerealiseerd is ten behoeve van Eén tegen Eenzaamheid.

We gaan tevens onderzoeken op welke wijze we bij de uitvoering kunnen samenwerken met gemeenten uit de regio, zoals bedoeld in het GALA. En zorgen voor een goede afstemming van dit onderdeel met het Integraal Zorg Akkoord.

Hoe gaan we het budget inzetten?

We benutten de financiering vanuit de Brede SPUK-uitkering voor de coördinatie en het uitvoeren door Welzijn Bloemendaal van Welzijn op Recept. We gaan daarbij uit van een door ontwikkeling die leidt tot meer verwijzingen van huisartsen en een behoefte aan training van meer welzijnscoaches. We evalueren jaarlijks de resultaten met Welzijn Bloemendaal en passen aan waar nodig.

	2023 (reeds toegekend)	2024	2025	2026
Welzijn op recept	€ 4.466	€ 7.714	€ 9.338	€ 10.957

6. HOOFDTHEMA 3: ONDERSTEUNENDE ONDERDELEN

Aanvullend op de bestaande inzet van de GGD Kennemerland komen er via de Brede SPUK-regeling tijdelijk, tot 2026, middelen beschikbaar voor specifieke inzet van de GGD. Het betreft de volgende onderdelen: versterken kennis- en adviesfunctie GGD en Coördinatiekosten regionale aanpak preventie.

Gelet op het feit dat sprake is van een regionale organisatie (GGD) worden op beide onderdelen - vanuit het oogpunt van doelmatigheid en efficiency - regionale afspraken gemaakt. Daarbij worden tevens afspraken gemaakt over de inzet van de via de Brede SPUK-regeling beschikbare middelen.

	2023 (reeds toegekend)	2024	2025	2026
Versterken kennis en adviesfunctie GGD	€ 2.030	€ 2.030	€ 2.030	€ 0
Coördinatie kosten regionale aanpak preventie	€ 7.227	€ 5.928	€ 5.928	€ 0

6.1 VERSTERKEN KENNIS EN ADVIESFUNCTIE GGD

Met betrekking tot het versterken van de kennis en adviesfunctie van de GGD worden er in het laatste kwartaal van 2023 regionaal afspraken gemaakt met de GGD Kennemerland. Hierbij geldt dat er, gelet op het feit dat de GGD Kennemerland een regionale organisatie is, bij het versterken van de kennis- en adviesfunctie wordt ingezet op onderwerpen waarbij sprake is van regionale doelstellingen. Op dit moment is er draagvlak voor inzet gericht op mentale gezondheid (plan van aanpak) en obesitas en overgewicht bij kinderen (ketenaanpak). We vinden het van belang dat hierbij in ieder geval wordt uitgegaan van een integrale benadering en een brede blik. Waarbij natuurlijk sprake is van een goede aansluiting tussen de inzet vanuit het GALA en het IZA.

De (incidentele) middelen vanuit de Brede SPUK-regeling worden in afstemming met de regiogemeenten ingezet. Samen met de GGD Kennemerland monitoren de regiogemeenten continu het proces. Waar nodig vindt in afstemming bijsturing daarvan plaats.

6.2 COORDINATIE KOSTEN REGIONALE AANPAK PREVENTIE

Ook met betrekking tot de coördinatie van de regionale aanpak preventie worden er regionaal afspraken gemaakt met de GGD Kennemerland om deze coördinatie vorm en inhoud te geven. Ook in dit geval ligt de focus hierbij met name op de thema's die een ketenaanpak vereisen én waar sprake is van gezamenlijke doelstellingen (zoals valpreventie, mentale gezondheid, aanpak prestatiedruk). De afspraken worden in het laatste kwartaal van 2023 gemaakt. Waarbij tevens wordt ingezet op het formuleren en vastleggen van een werkkader. Wij vinden ook hierbij van belang dat in ieder geval wordt uitgegaan van een integrale benadering en een brede blik. En een goede aansluiting tussen de inzet vanuit het GALA en het ZA.

De (incidentele) middelen vanuit de Brede SPUK-regeling worden in afstemming met de regiogemeenten ingezet. Samen met de GGD Kennemerland monitoren de regiogemeenten continu het proces. Waar nodig vindt in afstemming bijsturing daarvan plaats.